

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 506 del 2/9 al 15/9 de 2020 2,5 €

Energies renovables, en mans dels de sempre

Entitats ecologistes i veïnals se sumen al compromís amb les energies netes però critiquen que la nova onada de centrals d'aerogeneració s'imposi sense consens i en benefici de les empreses de l'oligopoli energètic

pàg. 4-11

Suplement 'L'improcedent'

Vuit pàgines d'informació en defensa dels drets laborals, en col·laboració amb el Col·lectiu Ronda

Directa
periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, Nau 1, Planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Cruïlla
Laia Mas i Guille Larios | cruilla@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Ekaitz Garate i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Clara Macau i Elena G. Ruiz | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Carlos Villafranca | espina@directa.cat
Fotografia
Víctor Serri | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Roser Pineda i Esther Aguilà | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Èlia Olivan | correcio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Sònia Calvó i Marta Pérez | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Ester Mora | administracio@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Paula Rodríguez | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord.
El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: ALEIX LÓPEZ SIMÓN

SUMARI

A FONS

4-11

Renovables... des del sempre
Grans empreses de l'oligopoli energètic lideren la segona onada de parcs eòlics. Entitats ecologistes i veïnals, ajuntaments i el teixit econòmic vinculat al medi natural critiquen un model que consideren "imposat i sense participació de la societat". Un reportatge de Jesús Rodríguez i Aleix López Simón. Infografies de Pau Fabregat.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Javier Padilla
Metge de família i comunitat i membre del col·lectiu Silesia, reflexiona en plena pandèmia de la Covid-19 sobre el substrat, el contagi, la resposta i la reconstrucció davant de les epidèmies del segle XXI. Preguntes de Gemma Garcia i fotografies de Cristina Candel.

IMPRESSIONS

16-18

La natura, nou subjecte de dret
Text del llicenciat en Dret Eduard Daura Corral i il·lustració d'Esther Aguilà.
Capitalisme pandemiogènic
Una reflexió de membres del col·lectiu ConCiencias Barcelona, amb una il·lustració d'Edu Polo Bosch.

CRUÏLLA

19-21

I si no fos porno...
Marta Molas entrevista quatre directores de cinema porno que cerquen qualitat, estètica, diversitat i transformació social: Erika Lust, Irina Vega, Paulita Pappel i Vex Ashley. Debaten sobre l'etiqueta *ètic* o *feminista* i exposen la seva manera de treballar.

RODA EL MÓN

22-26

La crisi de Bielorússia
Abel Riu ens detalla la situació interna del país i la influència dels actors internacionals. Foto d'Artem Podrez.
Dues Nicaragua irreconciliables
Un reportatge de Xavier Ruiz Ribes.

EXPRESSIONS

27-31

Dones que són refugi
Ivet Eroles repassa la tasca de les guardes, sovint ubicades al vessant obac d'una muntanya: sota l'esguard dels cims punxeguts, a la vora dels llacs pirinencs, a la vora d'un bell camí... Il·lustracions de Cesca Gelabert.

'Veïna d'aigua'
El relat d'Olga Codina il·lustrat per Alba Domingo.

INDIRECTA

32

Entrevista a Leitha Mkhabela
Fa sis anys que patrulla la Reserva Natural de Balule (Sud-àfrica) amb altres dones per impedir que els caçadors furtius entrin per matar rinoceronts, girafes i altres mamífers. Una conversa amb Àlex Romaguera i fotografia de Juliette Robert.

Més que mil paraules

KEN FAGER @kenfagerdotcom | Una jove es manifesta a la ciutat de Madison, a l'estat de Wisconsin, després que la policia disparés set trets a l'esquena al jove afroamericà Jacob Blake. Només han passat tres mesos des de l'assassinat de George Floyd i ciutats com Portland no han deixat de mobilitzar-se durant tot l'estiu contra Donald Trump i el racisme policial.

Comunitat Directacoop

L'espina

Escola Directa de formació audiovisual

Sara Borrellà | @sralane

En els últims anys, els canvis en les narratives periodístiques, a causa de l'ús de la tecnologia digital, estan transformant els processos de captació, edició i emissió de notícies audiovisuals. Això planteja nous reptes i necessitats en el treball col·laboratiu i ens fem algunes preguntes. Quin és el futur del periodisme audiovisual en l'era digital? Com gestionem la immediatesa i la rapidesa que ens imposen les xarxes socials? Com podem aprofitar aquesta capacitat tecnològica actual de producció per a la creació social col·lectiva?

La primera Escola Directa Audiovisuals se celebrarà els dies 25 i 26 de setembre a La Comunal (Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1) i serà un espai on aprendre i debatre plegades sobre aquestes i altres qüestions que ens preocupen. Amb sessions

teòriques i tallers pràctics, l'Escola Directa Audiovisuals treballarà diferents temàtiques amb l'objectiu d'em poderar-nos col·lectivament en l'ús d'eines audiovisuals i informatives.

L'escola s'inaugurarà el divendres 25 amb una taula rodona que comptarà amb professionals com Miquel Codolar, periodista de successos a l'Agència Catalana de Notícies (ACN); Silvia Cepero, cofundadora de Càmeres i Acció, i Maria Solans,

periodista a Betevé. A més, es projectarà el documental *Revolta contra la incineració*, de Marc Freixenet, Aleix López i Jesús Rodríguez.

El dissabte 26, la jornada comptarà amb tres tallers formatius per aprendre a fer peces informatives audiovisuals per a canals digitals, a càrrec de Marta Martorell, periodista de Betevé; so aplicat al periodisme audiovisual (ponent encara per confirmar) i drets i responsabilitats

jurídiques dins l'audiovisual a càrrec de Patrick Urbano, periodista i autor de *Manual de autodefensa jurídica para periodistas*.

Volem que l'Escola Directa serveixi per seguir construint des de l'audiovisual un periodisme que forma, inconforma i transforma; un periodisme participatiu, creatiu, reflexiu i responsable que ens ajudi a captar la realitat que ens envolta agitant *frames* per a la transformació social.

/ PATOSSA

El nucli de la Rubiola
amb els molins de
Pujalt i Veciana al fons,
al límit territorial entre
l'Anoia i la Segarra
/ ALEIX LÓPEZ SIMÓN
@aleeix91

“**L**uitar contra molins de vent” és una expressió que té el seu origen en el llibre *El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*, de Miguel de Cervantes. En un dels passatges del capítol vuitè, el cavaller don Quixot diu al seu escuder: “Veus allà, amic Sancho Panza, on es descobreixen trenta, o pocs més, desmesurats gegants, amb qui penso entaular batalla”. I el fidel deixeble li respon: “Quins gegants? No són gegants, sinó molins de vent, i el que semblen braços són les aspes, que, empeses pel vent, fan rodar la pedra del molí”. Aquesta expressió d’origen literari pren més actualitat i realisme que mai a les comarques de l’altiplà central de Catalunya, les Terres de l’Ebre i els Ports, on des de fa vuit mesos reben amb preocupació les notícies de l’arribada d’una segona onada de centrals eòliques, amb molins que, a diferència dels actuals, no mesurarien cent vint metres d’alçada, sinó dos-cents, i esdevindrien autèntics gegants que redibuixarien l’horitzó. La controvèrsia en aquests territoris allunyats dels centres de decisió política està servida i les entitats ecologistes, els ajuntaments, les plataformes veïnals i el creixent teixit econòmic lligat a la preservació del medi natural alcen la veu d’alarma.

“Nosaltres estem molt a favor de les energies renovables, però no a qualsevol preu”, es lamenta Anna Valverde, membre de la plataforma Salvem Torrefullola i la Mola, un paratge natural situat entre els municipis del Perelló i Tortosa (Baix Ebre) on les empreses EDP Renovables (societat mercantil portuguesa vinculada a fons d’inversió) i Forestalia (propietat de Fernando Samper Rivas, empresari del sector porcí aragonès reciclat al negoci de les energies renovables) volen construir 24 grans molins. La casuística promotora i inversora d’aquest cas és extrapolable a la pràctica totalitat de projectes eòlics en servei i projectats a partir del decret 16/2019 de la Generalitat de Catalunya i del recent decret llei d’energies renovables del govern de Ximo Puig al País Valencià: corporacions tradicionals de l’oligopoli elèctric, fons d’inversió internacionals i nissagues de l’elit empresarial reconvertides al creixent negoci de les energies renovables.

Els inversors veuen en el sector de la generació eòlica una oportunitat amb altes rendibilitats després que s’eliminés l’impost que el gravava i es minimitzés així el retorn a les arques públiques. Segons es desprèn d’una investigació del professor de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili Sergi Saladié, “a Catalunya les empreses eòliques paguen als municipis el 3,4% del que

L'OLIGOPOLI ENERGÈTIC CONTROLA LA SEGONA ONADA DE CENTRALS EÒLIQUES

Naturgy, Endesa, Acciona, el hòlding de Florentino Pérez o la família Roig promouen desenes de nous projectes d'aerogeneradors amb fort impacte paisatgístic a les Terres de l'Ebre, l'altiplà de l'Anoia - la Segarra i els Ports

Jesús Rodríguez | @albertmartnez
Aleix López Simón | @aleeix91

Entitats ecologistes, ajuntaments, plataformes veïnals i teixit econòmic lligat al medi natural alcen la veu d'alarma

“Defensem les renovables, però no a qualsevol preu”, diu Anna Valverde, afectada per un parc eòlic al Perelló

facturen, a diferència de l'Estat francès, on el volum del retorn al sector públic s'enfila a un 33%”. Comparteix la mirada crítica Jaume Moya, veí de Florejacs, fundador del Fòrum l'Espitllera i membre de la Plataforma d'Afectades contra la Concentració d'Aerogeneradors (PACA): “Si mirem qui són els promotors de les grans instal·lacions d'aerogeneració, en realitat són les grans empreses de l'oligopoli energètic que ens han portat fins al caos. Naturgy, l'antiga Gas Natural, és la tercera empresa més contaminant de l'Estat espanyol. I què vol Naturgy? Mantenir l'oligopoli de la producció, impedir el desenvolupament dels projectes de generació energètica d'autoabastiment locals, petits, que trenquin aquest monopoli i, a més, fer operacions de *green washing*”.

Massificació i liberalització del sòl

Són 71 els projectes de nous parcs eòlics -actualment n'hi ha 46 en funcionament- de fins a 50 megawatts d'energia presentats al Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya capitanat per Damià Calvet (JxC), i en un primer filtre la Ponència Ambiental -òrgan col·legiat adscrit al departament- decidirà si són mediambientalment viables o no. La raó principal que ha dut fins ara a la denegació de permisos ha estat la proximitat dels futurs molins a zones de nidificació d'aus protegides,

com és el cas dels parcs eòlics Murtes i Vall de la Torre (EDP Renovables), a la Terra Alta. L'Ateneu Popular la Pastora (Gandesa) i la Plataforma per la Defensa de la Terra Alta ho han celebrat, però critiquen l'aprovació del parc Les Crestes (Batea) i són a l'espera de la tramitació dels parcs Tramuntana 3, 4 i 5 de l'empresa alemanya ABO WIND, previstos entre Corbera i Gandesa. “Amb una població que representa un 0,15% del conjunt de Catalunya, tenim el 25% de la potència eòlica instal·lada. Pensem que 148 aerogeneradors amb fort impacte paisatgístic a la comarca són una aportació més que suficient”, denuncien.

Des d'ambdues entitats alerten, a més, que s'està cometent “un frau de llei” en les tramitacions, ja que fragmenten les centrals en projectes de generació inferiors als 50 megawatts “per tal d'evitar una normativa més estricta”. Posen d'exemple els projectes de parcs eòlics contigus de Sant Blai i Calvari (que sumen 65 megawatts) i els de Santa Madrona i Ebre (90 megawatts), finalment denegats, tots ells promoguts per Enel Green Power España SL -filial d'Endesa. En paraules del professor Saladié, “el decret de 2019 està fet molt a mida de les empreses i en l'àmbit urbanístic ha liberalitzat el sòl”. “El decret, tal com està plantejat, no és prou concret. Quins són els espais amb valor natural i paisatgístic? Com es concreta que s'evi- »

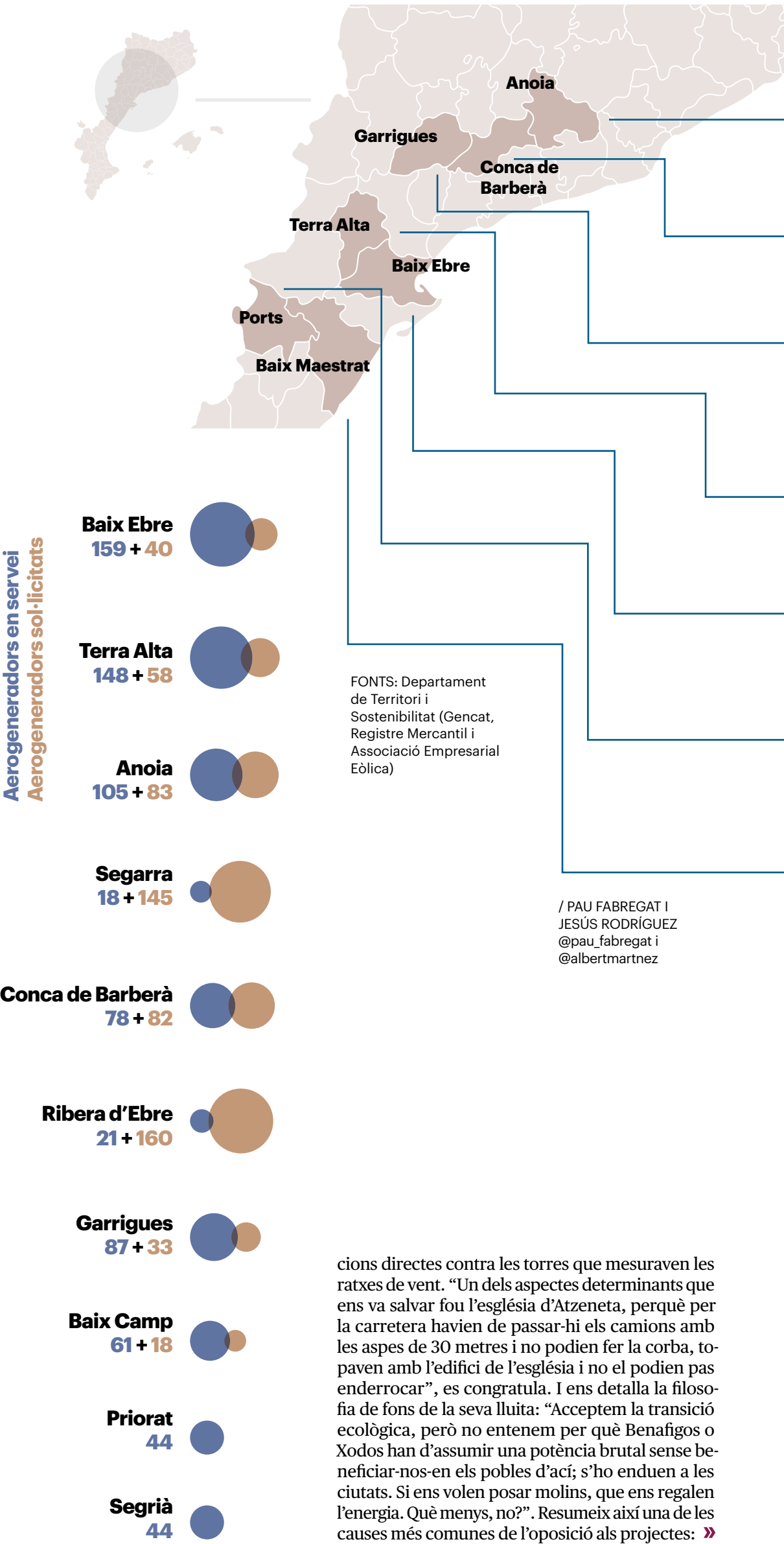
» tin els processos de concentració eòlica com a la Terra Alta, on han cosit la comarca de dalt a baix de molins? Com es quantifica? Si la llei del canvi climàtic diu que els centres productors han d'estar a prop dels centres consumidors, com ho fem?», conclou.

Camuflatge empresarial

Navegant pels webs de la patronal de les empreses eòliques o de les administracions que els atorguen les llicències, és difícil saber qui hi ha darrere de les societats mercantils que exploten les centrals. Cal endinsar-se en el registre mercantil per treure'n l'entrellat. La denominació Ecovent, amb la qual es coneix el parc eòlic més gran de Tortosa (amb 37 aerogeneradors), amaga una marca més coneguda i probablement desprestigiada de cara a l'opinió pública: la gestora de capital Azora, associada a Goldman Sachs. Darrere d'Enervent SA, que gestiona el parc eòlic de les Colladetes del Perelló, hi ha la família Sans Domènech, fundadora de la tèxtil Abanderado, que es va passar al món del totxo als noranta i en l'actualitat a les renovables (s'han associat amb Naturgy i CatalunyaCaixa). El parc eòlic Barbers (a Ascó, a la comarca de la Ribera d'Ebre) i els de Monclues, Sant Antoni i les Rotes (a la Granadella i Bellaguarda, a les Garrigues) són titularitat de Tarraco Eòlica SA, i el seu representant legal és Santiago de Torres Sanahuja (ex-alt càrrec en tres ministeris dels governs del PSOE de Felipe González entre 1990 i 1997). Entre 2011 i 2013 va participar del projecte de capital risc Tagua Capital, liderat pel mateix González. En el cas de les centrals Mudefer I i Mudefer II (a Caseres, la Terra Alta), la societat gestora és Catalana d'Energies Renovables SL, administrada al seu torn per Audax Renovables SA, rere la qual hi ha dos noms: Francisco Jose Elias Navarro i Francesc Homs i Ferret. Aquest últim és membre del consell d'administració de CriteriaCaixa i fou diputat de CDC. A la Conca de Barberà, el parc eòlic Les Forques (municipis de Forès i Passanant) i els de Montargull (Llorac i Talavera) són propietat de Sistemes Energètics Serra Les Forques SA: el seu president és Juan María Riberas Mera, el dinovè espanyol més ric segons la llista Forbes, amb 1.500 milions d'euros de patrimoni personal.

La història es repeteix al País Valencià. Als actuals 38 parcs eòlics se n'hi volen sumar 18, la majoria dels quals a les comarques de Castelló. Als Ports lidera la inversió l'empresa Renomar, controlada per la societat mercantil Med Wind Energy, administrada per Fernando Roig, president del Villarreal CF i propietari de Pamesa. Roig pretén ubicar 44 aerogeneradors als municipis de Morella, Olocau del Rei, la Todolella, Vilafranca, Ares, Castellfort i Portell de Morella. Al Baix Maestrat, qui s'amaga rere la marca Green Capital Power és Jesús Martín Buezas, gendre de Florentino Pérez (ACS) i un dels administradors del seu hòlding empresarial. En aquest cas es tractaria de 10 aerogeneradors de 180 metres d'alçada que es volen posar als termes municipals de Salzedella, Sant Mateu i Tírig.

Jorge Marín, veí de Benafigos i impulsor de la plataforma contra els parcs eòlics a la zona 5 -comarca de l'Alcalatén- durant la primera dècada del segle XXI, es mostra del tot contrari a la segona onada de centrals i no amaga la seva satisfacció pel fet que el seu municipi s'hagi descartat d'entrada: "Ací ja ens han deixat per impossibles. Ara van a zones on ja hi ha parcs, com si fossin ampliacions, i el nou és el que volen fer a la zona de Sant Mateu". En conversa telefònica, recorda com ho van haver de batallar amb duresa, amb al·legacions, però també amb ac-

cions directes contra les torres que mesuraven les ratxes de vent. "Un dels aspectes determinants que ens va salvar fou l'església d'Atzeneta, perquè per la carretera havien de passar-hi els camions amb les aspes de 30 metres i no podien fer la corba, topaven amb l'edifici de l'església i no el podien pas enderrocar", es congratula. I ens detalla la filosofia de fons de la seva lluita: "Acceptem la transició ecològica, però no entenem per què Benafigos o Xodos han d'assumir una potència brutal sense beneficiar-nos-en els pobles d'ací; s'ho enduen a les ciutats. Si ens volen posar molins, que ens regalen l'energia. Què menys, no?". Resumeix així una de les causes més comunes de l'oposició als projectes: »

Principals parcs
eòlics en servei

Turó del Magre. ASR WIND SL
Veciana. ASR WIND SL
Pujalt. ASR WIND SL
Serra de Rubió. EÒLICA DE RUBIÓ SL

Serra del Tallat. EN. EÓL. CAT. SL
Les Forques. S. E. LES FORQUES SL
Conesa. SIEMENS/GAMESA
Montargull. SIST. EN. MONTARGULL SL

Serra de Vilobí. EN. EÓL. CAT. SL
Monclues. TARRACO EÒLICA SA
Sant Antoni. TARRACO EÒLICA SA
Les Rotes. TARRACO EÒLICA SA

Fatarella. BON VENT DE L'EBRE SL
Corbera. BON VENT DE CORBERA SL
Vilalba. BON VENT DE VILALBA SL
Mudefer. CAT. EN. RENOVABLES SL

Coll de l'Alba. TERRANOVA ENERGY SL
Ecovent. ECOVENT PARC EÒLIC SA
Colladetes. ENERVENT SA
Calobres. ELECTRA MESTRAL SL

Manzanera. RENOMAR SL
Todolella i Refoyas. RENOMAR SL
Torre Miró. RENOMAR SL
Folch. RENOMAR SL

Principals parcs
eòlics projectats

Gilet. NATURGY SL
Plans de Riubregós. E. ALTA ANOIA SL
Ferriols. GREEN CAPITAL POWER SL
Anoia i Segarra. DESAR. EÓLICOS SL

Sta. Coloma Queralt. LA CONCA 3 SL
Montblanc. EDP RENOVABLES SL
Llorac. DES. EOL. CUENCA DE B. SL
Els Plans. GREEN CAPITAL POWER SL

Sant Joan. ENEL GREEN POWER SL
La Comella. ENEL GREEN POWER SL
Les Covasses. ARANORT DES. SL

Les Crestes. ENEL GREEN POWER SL
Tramuntana 3. ABO WIND ESPAÑA SA
Tramuntana 4. ABO WIND ESPAÑA SA
Tramuntana 5. ABO WIND ESPAÑA SA

Empedrats. EDP RENOVABLES SL
La Mola. EDP RENOVABLES SL
Serra de la Creu. EN. REN. ISIS SL
Perelló-Tivissa. DES. EÓLIC. SL

Manzanera (amp). RENOMAR SL
Todolella (amp). RENOMAR SL
Torre Miró (amp). RENOMAR SL
Castellfort (amp). RENOMAR SL

Sabatera. GREEN CAPITAL POWER SL
Barcella. GREEN CAPITAL POWER SL

Qui hi ha al darrere?

Darrere d'Eòlica Alta Anoia i Eòlica de Rubió hi ha Acciona, presidida per José Manuel Entrecanales Domecq, patró de la Fundació Princesa de Girona.

Darrere de Les Forques i Montargull hi ha el hòlding Acek, presidit per Juan María Riberas Mera, el dinovè espanyol més ric segons la llista Forbes.

Darrere de Tarraco Eòlica hi ha Santiago de Torres Sanahuja, alt càrrec de tres ministeris en governs del PSOE i soci empresarial de Felipe González.

A la Terra Alta, sota la denominació Bon Vent hi ha diverses SL controlades per Miguel Stilwell de Andrade via la societat portuguesa EDP Renovables.

Darrere d'Ecovent Parc Eòlic SA hi ha María Concepción Osacar, administradora d'Azora, una gestora de fons d'inversió de capital risc.

Renomar SL està controlada per Med Wind Energy SL, societat administrada per Fernando Roig, president del Villarreal CF i propietari de Gamesa.

Green Capital Power SL pertany a Capital Energy, presidida per Jesús Martín Buezas, gendre i soci empresarial de Florentino Pérez.

ASTRID VAN GINKEL
MEMBRE DE LA PACA

“Per què no fem una bona planificació fotovoltaica?”

La Plataforma d'Afectades contra la Concentració d'Aerogeneradors (PACA) està absolutament a favor de les renovables, però no només han de ser les eòliques, també la fotovoltaica, la biomassa i els embassaments, que ara no produeixen energia. Ens cal una llei de transició energètica i un decret que complementi el decret 16/2019 on es toquin temes d'economia, socials, de medi ambient i paisatge. Per què no comencem amb una bona planificació fotovoltaica utilitzant les teulades que ja existeixen? A Alemanya i Corea es fan servir les mitjanes de les carreteres per posar-hi plaques i per sota pots anar en bicicleta i amb ombra.

JÚLIA URGELL GIRONÉS
ATENEU POPULAR LA PASTORA

“És la reproducció del mateix model posant l'etiqueta d'energia verda”

Estem reproduint el model d'altres energies. Amb les renovables s'ha seguit fent el mateix que amb la nuclear. Hi ha certes empreses que tenen l'oligopoli i són les que treuen els beneficis; a la comarca es queden les engrunes. És la reproducció del mateix model però posant l'etiqueta d'energia verda. Es diu que s'apostarà per les zones rurals però a l'hora de la veritat seguim igual: s'implanten aquestes centrals sense beneficis per al territori i en l'àmbit de l'agricultura no es destinen recursos. Si hi ha qui diu “Madrid ens roba”, a Catalunya tenim un país amb un fort desequilibri territorial i no estem fent res per revertir-ho.

» la poca transparència en la presa de decisions i no tenir en compte el territori afectat.

Brunzit de les aspes

Aspes i molins en totes les direccions és la imatge que es veu quan se circula pel coll de la Panadella, en ple altiplà de la Catalunya Central, a cavall de les comarques de l’Anoia i la Segarra. Al sud s’alcen els molins de Montargull en primer terme i més a l’horitzó s’albira una llarga filera d’aspes a la serra del Tallat, tot dins la comarca de la Conca de Barberà; a l’est, els 48 molins de la serra de Rubió (de l’empresari José Manuel Entrecanales Domecq, president d’Acciona i patró de la Fundació Princesa de Girona), i al nord, des d’Argençola fins a Pujalt, en una superfície de 50 quilòmetres quadrats, s’alcen 70 imponents molins de vent que roten i s’adapten segons bufi el mestral, el ponent o la garbinada. “El territori dona un cop de puny damunt de la taula i diu que prou, que volem formar part d’aquesta planificació. I generosament decidirem tots plegats en quins punts posem un aerogenerador, en quins llocs desaprofitats posarem unes plaques fotovoltaiques; però no té sentit posar-les en camps de cultiu

Aspes i molins en totes les direccions és la imatge que es veu quan se circula pel coll de la Panadella

148 llumetes vermelles a l’horitzó és la benvinguda a la Terra Alta, la zona amb més massificació eòlica

o boscos, que és on generem els nostres aliments”, critica amb fermesa Astrid van Ginkel, veïna d’Argençola i portaveu de la Plataforma d’Afectades contra la Concentració d’Aerogeneradors (PACA). “Tot va ser molt ràpid i es va precipitar. Vam quedar sorpresos de la multitud de projectes presentats. Alguns membres de la PACA i altres associacions se’n van assabentar perquè són entitats ecologistes i han de rebre informació sobre els projectes que es presenten en el seu territori”, afegeix en referència a l’onada de projectes que des de novembre de 2019 s’han acumulat a la taula del Departament de Territori i Sostenibilitat, pendents de validació mediambiental i que configurarien una segona corona de parcs eòlics que s’endinsarien a la Segarra i arribarien per primer cop al Solsonès, concretament al municipi de Pinós. Van Ginkel es veu obligada a fer les explicacions alçant la veu, entorpidida pel brunzit constant de les aspes d’un dels molins, el peu del qual se situa a dos-cents metres d’on som. “Una persona que visqui a cinc-cents metres d’un aerogenerador pot

arribar a sentir-lo des de dins de casa. Això afecta la salut emocional. Hi ha estudis científics que així ho avalen”, conclou.

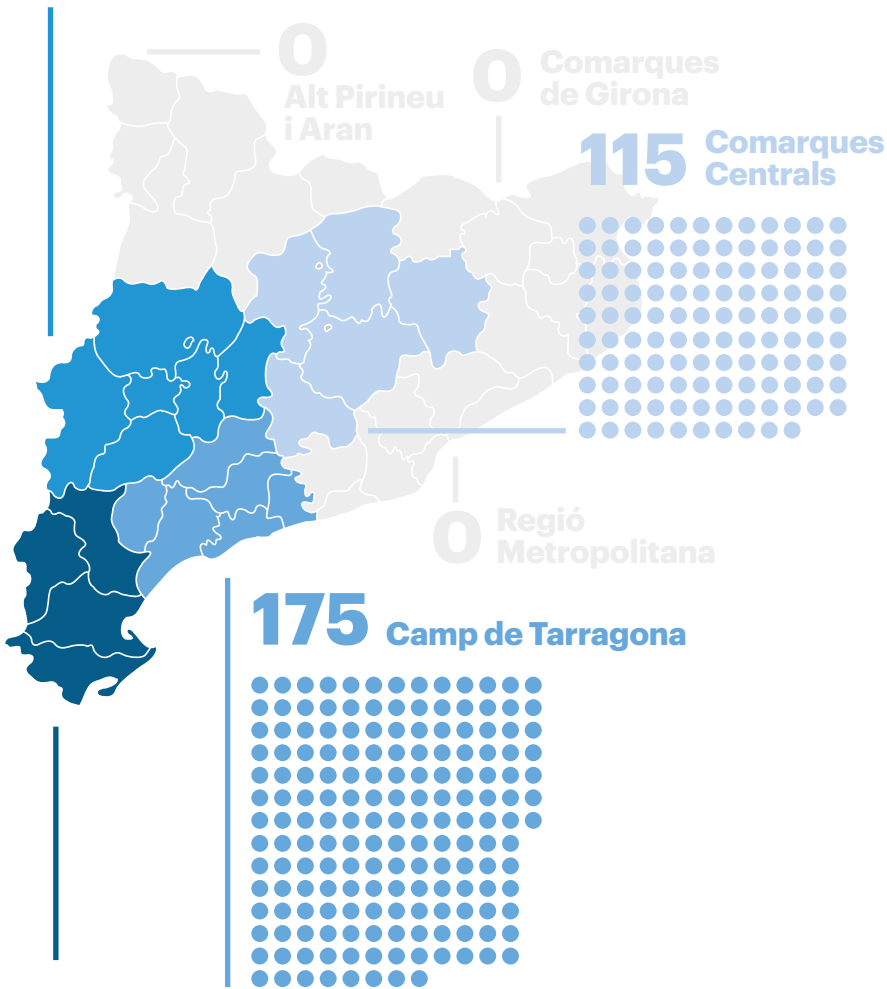
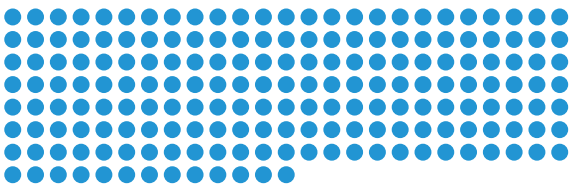
Una comarca que diu prou

A l’alba creuem el coll de la Teixeta, que separa el Baix Camp i el Priorat. Deixem a la nostra esquerra

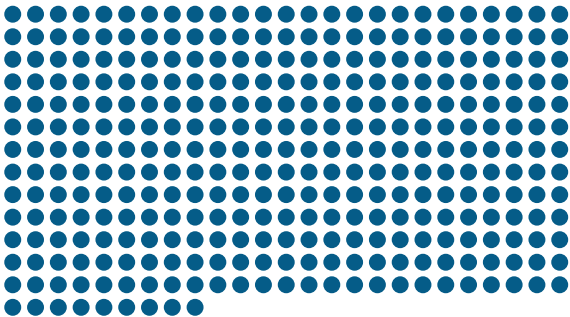
els 91 molins de Trucafort, la central eòlica més gran de Catalunya explotada per Naturgy. A l’oest, fins allà on ens arriba la vista, entreveiem les llumetes vermelles que fan pampallugues al capdamunt de cadascun dels 148 molins de la Terra Alta. És la carta de benvinguda al territori amb més densitat eòlica del país.

Concentració eòlica a les comarques del sud de Catalunya

193 Ponent

328 Terres de l'Ebre

FONT:
Departament de Territori i Sostenibilitat

/ PAU FABREGAT I JESÚS RODRÍGUEZ
@pau_fabregat i @albertmartnez

Es reactiven les obres d'un parc autoritzat fa anys al Baix Camp

Les obres d'una nova central eòlica han començat a la zona del Vedat del Pany, a les muntanyes entre el Baix Camp i el Priorat

L'aprovació del decret 16/2019 per part del govern de la Generalitat no només ha suposat l'arribada d'una segona onada de projectes, sinó que també n'ha reactivat d'altres autoritzats anys enrere. Aquest és el cas del Vedat del Pany, entre els municipis de Riudecols, Alforja i Duesaigües (Baix Camp). La promotora és l'empresa Esbrug SL, que actualment ja explota els parcs Collet dels Feixos i Mas de la Potra. Xarxa Sud, que agrupa entitats i grups ecologistes del Camp i les Terres de l'Ebre, ha denunciat "la presència de maquinària que ha començat a obrir camins, la instal·lació de càmeres de vigilància i la limitació dels accessos". Oriol Ponti, portaveu de la xarxa, ho considera una barbaritat, anuncia una acció conjunta en resposta i alerta que "els parcs no es posen on fa més vent, sinó on el terreny és més barat i hi ha menys oposició". A més, defineix com una manipulació les paraules de Jaume Morrón, portaveu de la patronal EolicCat, que ha destacat que el projecte Vedat del Pany el promou "una petita empresa local, el model que defensen els ecologistes". "Petita empresa vol dir que no és de l'Ibex-35, però el parc es fa amb el mateix criteri d'imposició i desequilibri territorial", adverteix Ponti.

"Em diuen que s'ha de ser solidari. Ja ho som, de solidaris, nosaltres. Som productors i se'n va [l'electricitat] a centres consumidors importants i aquí no ens queda res. I l'altra cosa és que el nou decret no inclou compensacions. Ens quedarem amb els impostos i para de comptar. En este model no hi creiem, no el volem. Complim »

FRANCISCO BLANCH

ALCALDE DE LA FATARELLA

"Ajuntaments i consell comarcal hem acordat prou centrals eòliques"

Hi ha un projecte de la Generalitat que és "Catalunya, País Viu, País d'Oportunitats" per lluitar contra el despoblament, l'envelliment i mirar de generar sinergies i que la gent es quedi. Els ajuntaments i el consell comarcal vam fer una diagnosi del que volíem i el que no volíem i vam acordar prou implantació eòlica. A la Terra Alta, el sector agroalimentari del vi i l'oli és important, cal millorar les telecomunicacions perquè es pugui teletreballar i un pla d'habitatge per rehabilitar i posar en lloguer habitatges buits. Si al president Torra i a la consellera Chacón els vam dir que no volíem més parcs eòlics, el que hem de fer és plantar-nos.

NÚRIA ALTÉS

CELLER HERÈNCIA ALTÉS

"És vital que es preservi el paisatge; els molins serien devastadors"

El paisatge és vital que es preservi tal com és. Entenem la vinya com una extensió del bosc, com un protector del paisatge. Els molins serien devastadors. Si la Terra Alta ens dona alguna cosa és esta virginitat, poques comarques queden tan verges. I, a part d'això, crec que és un problema de model: és el territori qui ha de decidir el que vol i el que no vol, i no se'ns ha tingut en compte. El sector vitivinícola diu no i ho diu amb claredat des de fa temps, no volem més molins sobre el terreny. Ara ho han de tenir clar els polítics també, que sembla que diuen que no i ara s'han d'unir i no només dir-ho sobre el paper, també amb les accions.

EDGAR CELADA JIMÉNEZ

FOTÒGRAF DE FAUNA A BATEA

"Si un voltor creua per aquí, no podrà sobreviure a un impacte"

Les aus més afectades per la presència de parcs eòlics són les grans àligues i les aus necròfagues. El principal problema és que no tenen visió frontal sinó lateral i el que tenen al davant no ho veuen. A més, no tenen vol àgil o acrobàtic i no poden reaccionar davant la presència d'una barrera de molins aerogeneradors. A la Terra Alta tenim presència de voltor comú, així com de les àligues cuabarrada, daurada o marcenca, i la principal afectació és l'impacte dels ocells contra les aspes. Si un voltor decideix creuar per aquí, s'ha acabat, no té possibilitat de sobreviure a un impacte.

» amb escriu la nostra quota participativa en la implantació eòlica”, ens explica des del saló de plens l'alcalde de la Fatarella, Francisco Blanch (Entesa per la Fatarella-ERC). I en clau alternativa proposa: “Per què no s’ha pensat en un model en què no siguin grans empreses, sinó que siguin cooperatives, ajuntaments i consell comarcal les que produeixin i puguin vendre esta energia? A la primera onada es va plantejar destinar un molinet per a l’Ajuntament, però finalment no es va fer”.

Parlem també amb Júlia Urgell Gironés, nascuda i veïna de la Fatarella i membre de l’Ateneu Popular la Pastora, qui ens ajuda a entendre els orígens del conflicte: “L’oposició neix quan es comença a qüestionar el com, com farem la implantació eòlica, qui en surt beneficiat. I quan plouen molts projectes, també en zones d’un interès paisatgístic important, com la zona dels Ports, salten les divergències entre part de la població

neradors és important. De fet, el Baix Ebre és la comarca amb més molins: 159 instal·lats fins ara. A peu de molí, però, les coses es veuen diferent. “Costa una mica fer-se’n la idea, però, segons interpretem, són parcs eòlics de molins gegantins, de 200 metres d’alçada -la Torrefullola té 16 metres-, i en poc espai tindríem 24 molins de 200 metres d’alçada. Costen d’imaginar 200 metres perquè en tot l’Estat espanyol no hi ha cap edifici que tingui aquesta alçada. No hi ha hagut cap estudi que avaluï l’impacte de tots aquests molins concentrats”, són paraules d’Anna Valverde, membre de Salvem Torrefullola i la Mola. Ens explica que fa disset anys que hi té una segona residència, on cultiva oliveres, tal com han fet moltes altres famílies, en uns terrenys on també han recuperat els murs de pedra seca.

Abans d’entrevistar-la passem per la zona i ens mostra un petit tresor que s’amaga entre la massa

boscosa: el conjunt medieval de la Torrefullola, un espai protegit com a bé cultural d’interès nacional. En aquest punt, la instal·lació dels molins també suposaria desforestar nombroses hectàrees de bosc, ja que els camins i les rases per fer-hi arribar els camions amb les aspes haurien de ser de tretze metres d’amplada, sense tenir en compte les línies d’evacuació aèries i soterrades per dur l’energia fins als transformadors. I Valverde fa una crida als consistoris implicats: “No estaria malament que des dels ajuntaments del Perelló i Tortosa, als quals arribava tota la informació, es pogués fer un debat, informar la gent del poble i saber si hi estan a favor, si són projectes que beneficien el poble o són massa negatius a la llarga”. ●

Empreses
intermediàries
ofereixen a la
propietat dels
terrenys fins a 2.000
euros per cada molí

Des de Tortosa o
el Perelló els parcs
eòlics queden lluny,
però el Baix Ebre
és la comarca amb
més molins: 159

i els governs municipals”. I ens detalla el *modus operandi* de les promotores: “Són grans empreses que tenen les seves formes particulars de captar la gent. D’una banda, entaulen converses amb els governs municipals, i d’altra banda, van als propietaris agrícoles amb qui fan convenis on els diuen que a canvi de tindre un aerogenerador a la seva finca els pagaran 1.000 o 2.000 euros a l’any”.

Urgell dirigeix les crítiques també als consecutius governs de la Generalitat: “Sempre sembla que escoltin, però tapant-se les orelles. Han sentenciat que estes comarques despoblades i que a nivell de país no es tenen en compte siguin les productores d’energia. Això no ens ho ha dit ningú, i jo a vegades penso que agrairia que algú del govern ens digués a la cara: ‘Vosaltres esteu relegats a això’”. En l’actual segona onada, i amb l’experiència de la primera, la majoria d’ajuntaments, el consell comarcal, les entitats socials i el teixit econòmic vinculat al vi, l’oli i el turisme rural de la Terra Alta estan fent pinya i es mostren contraris a la implantació de nous parcs eòlics.

Patrimoni en perill

Des dels nuclis urbans de Tortosa o el Perelló, els parcs eòlics queden lluny; des de molts barris ni tan sols s’albiren, però la presència d’aeroge-

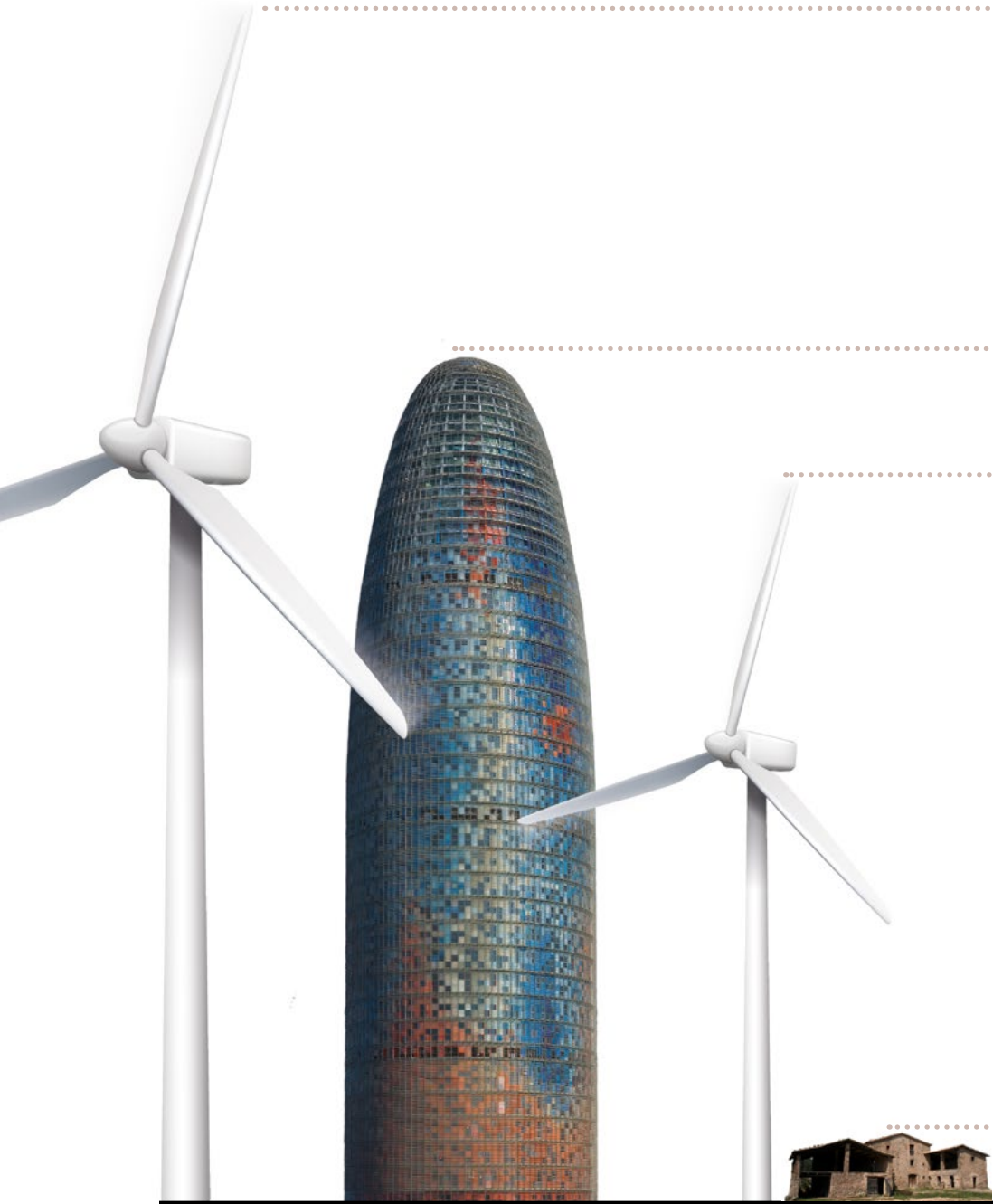

ANNA VALVERDE

PLATAFORMA SALVEM
TORREFULLOLA I LA MOLA

“No hi ha hagut
un debat abans
de l’aprovació del
decret 16/2019”

Estem en una zona on hi ha vent i el sol és molt econòmic, però penso que no hi ha hagut un debat abans de l’aprovació del decret 16/2019 i hi ha d’haver alternatives més sostenibles i no concentrar tants molins entre Tortosa i el Perelló. De fet, la comarca del Baix Ebre és la que més aerogeneradors té: 6 centrals eòliques i 159 molins. Penso que hi ha alternatives, com col·locar molins o plaques solars en zones industrials, en polígons, on no hi hagi un impacte tan negatiu. És una zona de gran valor paisatgístic, hi tenim presència de l’àliga cuabarrada i patrimoni cultural d’interès nacional.

Nous aerogeneradors projectats
200 metres
(amb l'aspa desplegada)

Torre Glòries
142 metres

Aerogeneradors actuals
120 metres
(amb l'aspa desplegada)

Som davant d'una nova generació de molins de vent que seran visibles des de desenes de quilòmetres de distància. L'objectiu de la patronal eòlica és aconseguir més producció amb menys aparells, però importants limitacions tecnològiques: alguns prototips de gran alçada s'han fracturat amb ratxes de vent de 180 km/h. Cadascun dels actuals aerogeneradors té una potència d'1 o 1,5 megawatts. En alguns dels nous projectes presentats a la Terra Alta, la Segarra, el Baix Ebre o els Ports, el tronc on s'assenta el rotor (115 m) i les aspes (85 m) sumen 200 metres i tenen una potència de 4 o 5 megawatts. La base del molí passaria dels 7 metres de diàmetre actuals als 21 metres i els camins d'accés haurien de fer 13 metres d'amplada.

Masia de tres plantes
10 metres

JAUME MOYA
FÒRUM L'ESPITLLERA

“Deu anys després, podem dir que els llocs de treball generats són zero”

Un dels fraus, de les perversions, és la pretesa generació d'oportunitats que portarien aquests mal anomenats parcs eòlics. Després de deu anys, podem dir que els llocs de treball generats són zero: els tècnics estan a les centrals de les empreses i els de manteniment són empreses subcontractades de subcontractades que no tenen cap arrelament al territori. Les centrals són una agressió a projectes locals vinculats a l'agroturisme, al turisme de paisatge, a petites indústries de transformació del producte agrari. Expulsa i desincentiva, destrueix el medi natural, una de les grans potencialitats de futur que tenim en aquests territoris segarrencs.

SERGI SALADIÉ
PROFESSOR DE GEOGRAFIA (URV)

“No ens adonem que podem ser amos d'un canvi de model”

Amb centenars o milers de petits projectes locals d'energies renovables es podria aconseguir aportar l'electricitat suficient i fer més sostenible i més democràtic el sistema. No ens adonem que tenim la capacitat de poder ser partíceps i amos d'un canvi de model. Tenim l'exemple de l'illa de Samsø, a Dinamarca, amb 4.500 habitants i que en cinc anys van passar d'un model 100% dependent de combustible a ser 100% auto-suficients amb 11 aerogeneradors, 2.500 metres quadrats de plaques solars i quatre plantes de biomassa, amb un pressupost de 40 milions d'euros; però des d'aleshores ja no pagaran mai més el rebut de la llum.

Assemblea General

Dimecres 16 de setembre, 18.30 h

La Comunal
(Riera d'Escuder, 38, Barcelona)

Directa

Javier Padilla,

metge de família i comunitat

“Tenim un sistema amb especial capacitat per generar pandèmies i especial incapacitat per frenar-les”

Text: Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega
Fotografia: Cristina Candel | @cristina.candel

Vivim una crisi sanitària impossible de comprendre sense analitzar-ne d'altres. Al llibre *Epidemiocràcia* (Capitán Swing, 2020), Javier Padilla i Pedro Gullón les anomenen crisis *matrioixques*, recurrent a la imatge de les famoses nines russes: una allotjada dins d'una altra, totes interconnectades, i, com a superfície, un mapa de classes socials. A les portes d'una tardor incerta pel que fa a l'evolució de la COVID-19, sortim de l'estricta urgència per poder fixar-nos en allò important. Padilla, metge de família i comunitat i membre del col·lectiu Silesia, reflexiona sobre el substrat, el contagi, la resposta i la reconstrucció davant de les epidèmies del segle XXI.

La gestió de la pandèmia és una mostra més de com el sistema, per sobreviure, evita anar a les causes?

La resposta, en una situació com l'actual, es basa en el funcionament rutinari del sistema. L'avaluació, veure què s'ha fet bé o malament, i què es pot plantejar en un futur sembla que sigui tremendament disruptiu. Crec que s'està aprofitant el moment d'urgència de la crisi epidèmica amb major impacte a curt termini dels darrers segles -si prenem l'impacte en un període més llarg de temps, podríem parlar de malària, tuberculosi o inclús del VIH- i sincrònica a tot el planeta per fer una mena d'homogeneïtzació tant de classe com de circumstàncies prèvies o geogràfiques. Com si ens afectés a tots per igual i per art de màgia, quan no és així i a més existeixen determinants que causen la pandèmia i fan que siguem més vulnerables a aquestes situacions ara que fa cinquanta anys.

Posar el focus en aquestes causes implica una redefinició i una ampliació del que és salut?

Primer hauríem de saber què considerem salut actualment, perquè hi ha moltes definicions i cada una es creu hegemònica en el seu àmbit però no té capacitat de transgredir-lo. La definició que va donar l'Organització Mundial de la Salut (OMS) fa més de mig segle se segueix considerant present, però és molt utòpica perquè parla de ple benestar físic, psíquic i social. Jo tinc una filla de tres anys i penso que no visc en ple benestar perquè no dormo. Atenent aquesta definició, una persona esquizofrènica pot tenir plena salut? Potser dependrà més de la capacitat de la societat d'adaptar-se a la singularitat de les persones que de la singularitat de les persones. En altres territoris, com a l'Amèrica Llatina, veiem que hi ha definicions en què pesa molt més allò comunitari. Hem d'acon-

seguir que les definicions hegemòniques de salut siguin més permeables i no estiguin tan tancades; no podem estar enclavats en una definició de fa cinquanta anys.

La mirada antropocèntrica, que d'alguna manera no respecta la salut d'altres espècies ni dels ecosistemes, es troba entre les causes d'aquesta pandèmia?

No sé si ho definiria com una mirada antropocèntrica o com una mirada capitalocèntrica. Crec que tant a mi com a Pedro [coautor d'*Epidemiocràcia*] ens agrada fugir de la mirada que el virus és l'ésser humà perquè ens sembla que té un deix misantrop i anul·la la visió que el problema no és tant l'ésser humà com el que fa. La forma d'organització política, social i econòmica pròpia del capitalisme, i molt especialment del capitalisme intensificat els darrers quaranta anys, afavoreix més vulnerabilitats i un menyspreu a sabers que no són els del baró blanc, adult i burgès. El capitalocentrisme suposa un problema a l'hora d'abordar problemes de salut que excedeixen l'àmbit sanitari i allò purament humà. El concepte antropocè té una gran potencialitat perquè centra el problema en la capacitat del sistema per canviar els ecosistemes, però pot blanquejar els models d'organització social i econòmica.

Quines característiques té l'organització social i econòmica, aquesta mena de catifa vermella per on circulen millor les pandèmies?

Semblava que el coronavirus havia arribat de forma natural, com si no hi hagués causes, però hi ha tres aspectes fonamentals que cal tenir en compte per pensar què fer perquè no es repeteixi. En primer lloc, la nostra capacitat d'envair i modificar l'ecosistema afavoreix el salt de malal-

ties emergents d'animals a l'ésser humà. Quan la malaltia salta a l'ésser humà, el transport massiu de llargues distàncies fa que es pugui disseminar d'una punta a l'altra del món en qüestió de dies o setmanes. Un cop arriba i es dissemina, la pressió pressupostària constant sobre els serveis públics, i especialment sobre els sistemes sanitaris públics, fa que la majoria no tinguin múscul per estar preparats per fer front a situacions eventuais i quasi hipotètiques. Són tres aspectes fonamentals i alhora definitoris del sistema; són el problema i alhora la seva essència. Tenim un sistema que té una especial capacitat per generar situacions pandèmiques i una especial incapacitat per preparar-se per frenar-les. I aquí hi ha el nus gordià de canvi de cicle per aconseguir vertaderament no ser tan tremendament vulnerables.

Prenent el segon element de què parles, caldria un replantejament absolut de model econòmic i d'oci per garantir una salut global?

Una de les directrius fonamentals de l'OMS és la que es denomina "salut en totes les polítiques", i diu que les polítiques d'educació, de rendes, d'igualtat o de treball han d'estar vertebrades per com afecten la salut. En la situació actual, si ho tinguéssim integrat, ens faria veure de forma clara que convertir regions senceres d'un país en monocultiu turístic ens fa més vulnerables en situacions com l'actual i té efectes sobre la salut més enllà d'allò pandèmic. La pandèmia que vivim no suposarà *per se* un gran canvi de sistema o posar en laire el capitalisme, però crec que és en situacions com l'actual quan es poden donar aquests tipus de canvis. Hi ha algunes finestres d'oportunitat en la manera d'organitzar les nostres ciutats, com orientem l'habitatge o l'ocupació, per exemple, i això cavalca sobre temes que s'han parlat prèviament i que són esmenes molt importants al conjunt del sistema.

“ ”

Hem d'aconseguir que les definicions hegemòniques de salut siguin més permeables i no tan tancades

La nostra capacitat d'envair i modificar l'ecosistema afavoreix el salt de malalties emergents d'animals a humans

La pandèmia posa en escac el sistema però, alhora, la paralització no planificada de l'economia està tenint i tindrà efectes sobre la salut de la població més vulnerable...

Els canvis estructurals no es poden fer en situacions d'urgència. Coses que beuen de dinàmiques socials, econòmiques i polítiques des de fa dècades no es poden canviar en una situació d'urgència que l'únic que ens porta és pobresa i mort. Hem de ser conscients que els cicles de canvi es mouen a altres ritmes, però posicionar-se és fonamental. Clarament, la salut no es juga només en el cicle

curt de la pandèmia sinó també en el cicle llarg dels efectes de la política i l'economia a llarg termini. Sabiem que no fer cap aturada de l'activitat econòmica suposava un increment de la mortalitat -i especialment de les persones vulnerables-, que era inassumible socialment, però també sabem que aturar-la suposa un perjudici sobre la salut de la població amb un biaix de classe a mitjà i llarg termini. Podem parar ara i sabem que hi ha eines per reduir i esmorteir l'efecte que tenen les decisions econòmiques sobre la salut. L'investigador en salut David Stuckler diu que la recessió fa mal, però són les polítiques d'austeritat les que maten. La clau resideix, doncs, en com gestionem o esmorteïm l'efecte de la crisi econòmica sobre la salut de la població. Polítiques com l'ingrés mínim vital o el manteniment d'aportació als ERTO tenen certa capacitat per lluitar amb l'alentiment de l'activitat econòmica. Si s'aconsegueixen relacions d'un altre tipus, la crisi econòmica repercutirà molt menys sobre la salut.

Els determinants socials sobre la salut són clau i s'han evidenciat amb les dades per barris de la propagació del virus. Sobre quines altres dimensions s'evidencien?

Són quatre les dimensions d'afectació per classe en relació amb la pandèmia. El nivell d'exposició ja suposa biaix de classe i interseccional. Teletreballar és una qüestió de classe i, si mirem feines essencials fora de l'àmbit sanitari, trobem treballs tremendament invisibilitzats, molt feminitzats i amb un biaix de condició migrant. Qui s'està exposant de forma diferencial? Les caixeres, les cuidadores, etc., totes aquelles que fan treballs per sostenir la vida. El nivell de càrrega de la malaltia: si mirem quines persones tenen més càrrega de malaltia i, per tant, són més vulnerables a una condició greu de COVID, observem que també existeix un biaix de classe, perquè la malaltia, especialment la crònica, és un estratificador de classe. Per tant, sabem que les persones més desfavorides estan més exposades a patir una COVID greu. Sabem, alhora, que són les que patiran les conseqüències en salut de la crisi econòmica posterior a les polítiques de confinament. I per últim, tenir la capacitat de poder seguir les mesures de confinament i poder aïllar-te també és una qüestió de classe. Mentre veiem les imatges de grans ciutats amb el transport públic saturat de persones migrants, Jennifer López està confinada en una casa amb piscina i jardí.

Sense explicar aquestes desigualtats, es tendeix a crear "poblacions infeccioses" i a la construcció de "l'altre"?

Succeeix amb Lleida i els temporers. S'assenyala el migrant com si pogués evitar les xarxes de contagi, quan en realitat viu en condicions poc menys que inhumanes. Se'l corresponsabilitza sense assenyalar que la condició no és la de migrant sinó la de persona que viu *amuntegada* i que, en moltes ocasions, empresaris neguen la capacitat de fer-se un test o aïllar-se quan hi ha simptomatologia. En casos com el de Lleida sí que existeix un paper per a la responsabilitat individual, el de l'empresari. En moltes ocasions, solem dir que no existeix responsabilitat, quan sí que existeix però no al lloc on l'assenyalem. Hi ha la part de responsabilitat individual i la de responsabilitat sistèmica. Si no s'integra l'anàlisi dels determinants socials a l'hora de veure de quina manera s'agrupen els focus d'infecció, es tendeix a dibuixar una espè-

cie d’“altre”, molt agrupat i estigmatitzat, al qual es responsabilitza, quan és víctima del funcionament del sistema.

Quin paper hauria de jugar l’atenció primària com a espai que coneix més de prop els determinants socials?

Depèn del sistema. En el de tipus Beveridge [que fa referència a l’economista britànic del segle XX William Henry Beveridge], amb un sistema nacional de salut, la resposta més útil, vàlida i eficaç hauria de ser la que se centra en l’atenció primària de salut pública, perquè tenim models hospitalaris que se saturen amb facilitat cada any amb la grip. La primària hauria de tenir la capacitat d’arribar allà on mai arribaria el nivell hospitalari: identificar vulnerabilitats tant socials com clíniques i actuar-hi de forma preferent. Un aspecte que pot ajudar a veure la singularitat de l’atenció primària és la prioritització de triatge. Mentre que un criteri vàlid a nivell hospitalari quan falta l’UCI o el respirador és la condició clínica i la capacitat de poder beneficiar-se’n -i això fa que es prioritzin persones amb menys complexitat clínica o més jove-, a l’atenció primària justament la vulnerabilitat afavoreix que tinguis més atenció i no menys; és un triatge invers. Alhora, és fonamental que interlocutin nivell hospitalari, comunitari i centres sociosanitaris, i crec que aquesta comunicació ha fallat.

Alhora, tenim un sistema científic competitiu i amb interessos financers. Com afecta la salut i específicament la pandèmia actual?

Segurament, si haguéssim d’assenyalar algun aspecte amb més repercussió sobre la salut, seria la desvinculació entre el que s’investiga -o almenys la manera d’investigar- i la necessitat. Per això es pot prioritzar l’accés a la vacuna no en funció de la necessitat sinó de la capacitat d’adquirir-la. Això és molt greu, i més greu encara si parlem d’un problema de salut pública. Si distribuïssim

“ ”

Convertir regions senceres d’un país en monocultiu turístic ens fa més vulnerables en l’actual situació

Una farmacèutica pública no pot ser un equivalent al banc dolent: que rebi els “actius tòxics”

la vacuna, hauríem de prioritzar aquells països que no tenen capacitat de posar en marxa altres mesures de salut pública, com les de confinament. Els països amb alta taxa d’economia informal, per exemple. Això estaria desvinculat de la capacitat de pagar-la. La mercantilització de la propietat intel·lectual i el monopoli de l’explotació mercantil és un problema de salut pública.

El VIH n’és un exemple clar.

Hi havia un conflicte clar entre patents i pacients, producte d’unes relacions de poder. Es va veure clar quan el Brasil va amenaçar amb fer ús d’una de les salvaguardes dels acords de l’Organització Mundial del Comerç (OMC) per poder fabricar genèrics, i les empreses que fabricaven els medicaments de marca van abaixar els preus fins a una dècima part. El marge de benefici s’aprofitava d’una relació de poder; el preu no era producte d’una veritat econòmica sinó d’unes relacions polítiques.

Aquestes relacions acaben condicionant fins i tot quines són les pandèmies que existeixen i quines són invisibles?

L’Ebola va merèixer atenció quan va saltar als Estats Units o a Europa. Hi ha hagut més brots epidèmics en països de l’Àfrica subsahariana sense que hagin merescut l’atenció de l’any 2014. O la tuberculosi continua matant milions de persones anualment sense que tingui tant esforç investigador ni centralitat política com el coronavirus. L’atenció no és un fenomen meteorològic, té unes causes socials i polítiques.

Una solució podria ser crear una farmacèutica pública?

Cal mirar sempre la propietat, perquè acaba explicant moltes coses. Hem de defensar el lideratge d’allò públic en la investigació i, si hi ha diners públics, la forma d’accés no pot ser igual que si no n’hi ha. Alhora, si tenim capacitat per desenvolupar un teixit industrial farmacèutic públic, no pot ser que vagi destinat a allò que la indústria privada no vol. És a dir, no pot ser un equivalent al banc dolent: que la indústria pública rebi els “actius tòxics farmacèutics” mentre la privada rendibilitza tot allò que pot rendibilitzar. Hem de tenir la capacitat per fer investigació bàsica, on molts països tenen un gran protagonisme, i coordinar el procés des del laboratori fins al llit dels pacients.

Alhora, és essencial un nou model de salut pública que incorpori les potes sanitària, social i ambiental?

No hi ha manera de pensar el dret a la salut avui dia si no és de manera àmplia i des de la conjunció d’allò social i sanitari, sent conscients que els aspectes ambientals han d’estar al centre. Nosaltres ho anomenem crisi *matrioixca*, una crisi dins d’altres crisis, interrelacionades i travessades per la de cures, i, per tant, hem de ser conscients que donant respostes sanitàries a problemes que no són només sanitaris no obtindrem una resposta satisfactòria. Hem de donar respostes més complexes, que tinguin la capacitat d’incorporar altres mirades sense que siguin fagocitades per la sanitària. Està clar que sense polítiques mediambientals que tinguin la salut al centre no podrem avançar. ●

a doble espai

La natura, nou subjecte de dret

Considerar la natura com a subjecte i no com a objecte de dret es presenta com una tasca complicada i feixuga. No obstant, és una gran oportunitat per protegir els seus interessos, innegablement vinculats amb l'avenir de l'espècie humana

Eduard Daura Corral | @daurajr11

Llicenciat en Dret i fundador del grup de lectura Àgora de l'Ateneu Cooperatiu La Baula

“**S**i la natura fos un banc, ja l'haurien salvat”, Eduardo Galeano. La natura hauria de tenir drets propis i la possibilitat d'exercir-los? La legalitat hauria de considerar-la com a subjecte de drets? És més, hauria de tenir la consideració de persona jurídica? Tot i que a Espanya o altres estats del món pot semblar una idea quasi inconcebible i amb poc o gens recorregut, avui dia trobem drets de la natura recollits en textos constitucionals a països com Bolívia o l'Equador.

Quines són les raons que han impulsat el desenvolupament d'aquesta esfera legal? En plena època de globalització, revolució tecnològica, crisi ecològica i col·lapse dels mercats financers, hi ha autors que consideren el reconeixement dels drets de la natura una urgència a escala global. L'ONU ja ha advertit que al voltant d'un milió d'espècies d'animals i plantes es troben en perill d'extinció i moltes podrien desaparèixer en tan sols dècades. Si volem ser capaços de frenar l'accelerat procés de destrucció de la biosfera, s'imposa la necessitat de protegir els drets de la natura, contraposant-los a una societat tecnocràtica, la qual hem acabat considerant com el nostre medi natural i no com un medi artificial.

Aquell que destrueix el seu entorn per haver sigut incapaç de comprendre que és part d'un tot acaba pagant les conseqüències de la no cooperació. Ara mateix estem demostrant que som incapaços de cooperar amb l'entorn i, més aviat que tard, acabarem pagant les conseqüències de tanta destrucció, tot arrossegant amb nosaltres milers d'espècies. Heus aquí un dels pilars que farà comprendre una mica millor el sentit d'aquest text: en l'evolució no es pot privilegiar la competència, sinó la cooperació.

Raul Zaffaroni ho expressa de la manera següent: “La vida no apareix al planeta sinó en forma microscòpica, com a resultat també de síntesis i complexacions moleculars. Microorganismes que agraden a altres microorganismes en un cert moment s'instal·len al seu interior, se simbiotitzen, cooperen per sobreviure i deriven en un de més complex. Seríem el producte de milions d'anys de complexació simbòtica, d'enormes processos de microcooperació, de milions i milions de petites quimeres, la qual cosa té a veure poc o gens amb la brutal lluita sagnant en la qual sobreviu el més cruel i despietat.”

Si volem ser capaços de frenar l'accelerat procés de destrucció de la biosfera, s'imposa la necessitat de protegir els drets de la natura

El nou marc legal hauria de ser capaç de reconèixer i protegir la natura com a subjecte de dret i no com un bé jurídic desenvolupant normes de caràcter vinculant que reconguin la seva personalitat jurídica. Hem de ser conscients que, per construir aquesta nova esfera legal, tant la societat com el legislador hauran d'entendre la seva funció d'administrador i fugir del seu equivocat paper d'amo absolut dels recursos que la Terra ens proporciona. Mai podrem construir aquest nou marc legal si identifiquem la natura únicament com un element subordinat als interessos de l'home; això implicaria continuar amb l'estigma que aquesta només és una

font de recursos explotables.

Podríem afirmar que la causa del domini que exercim és definida per aquesta cadena cronològica: humanisme, raó, exclusivitat i dominació. A la humanitat li és difícil escapar d'aquest esquema tan arrelat en la nostra societat. Equiparar natura i humans mai ha sigut fàcil, ni tan sols ha sigut fàcil posar en el mateix pla els humans quant a drets. Amb el temps, però, ens vam adonar que l'*objectum* era molt semblant a nosaltres i vam declarar els “drets de l'home”. Però no de tots els homes, només els d'aquells que tenien el mateix color de pell, tot i que més tard va reconèixer els dels que la tenien d'un altre color, una mica més tard també els de les dones.

/ ESTHER AGUILÀ
@eszerda

Les lleis mediambientals han demostrat ser inefectives per frenar la insostenibilitat de les activitats econòmiques

Descartes considerava els animals simples màquines i defensava que tot allò que no fos humà era matèria a dominar per la raó, i que l'humà era l'únic posseïdor d'aquesta. Altres autors seguien el mateix fil conductor, i d'aquesta manera Kant va limitar l'ètica als humans, o Heidegger, al segle XX, va assignar a tot allò no humà un *wofür*, un per a què; en definitiva, era un "per als humans". Tot neix de la idea de Descartes que, en considerar l'ésser humà l'únic dotat de raó, és l'únic capaç d'assignar un *wofür* a tot allò que l'envolta, ja siguin éssers vius o inanimats.

Aquest *wofür* ens ha conduït a un sistema econòmic basat en l'explotació, la transformació, el consum i el malbaratament de recursos naturals limitats. Les lleis mediambientals han demostrat ser totalment estèrils, uns dics de contenció totalment inefectius per frenar la insostenibilitat

de les activitats econòmiques. La configuració d'aquestes lleis ni ha sigut ni és capaç, en gran part per la influència de l'antropocentrisme, d'afrontar problemes globals, com la destrucció d'ecosistemes sencers, el canvi climàtic, la desforestació, etc.

Res impedeix al dret desenvolupar els drets de la natura. El concepte de *ficció jurídica* ho deixa molt clar. Entenem per *ficció jurídica* la tècnica jurídica mitjançant la qual, per llei, es pren per vertader quelcom que no existeix o que podria existir però es desconeix per fonamentar un dret, que deixa de ser ficció per conformar una realitat jurídica. La incorporació de la natura en diferents fonts legals obriria un nou capítol de la història del dret. La nostra imaginació rau pobra, ja que encara ens movem dins el paradigma que nega drets a tot allò no humà.

Ningú dubta, per tant, de la capacitat dels éssers humans de desenvolupar el dret de maneres molt diverses. Dins d'aquestes capacitats, hem de tractar de donar-los la millor utilitat per al millor nombre d'implicats. Hem sentit a parlar moltes vegades als psicòlegs del que ells anomenen *profecia auto-complerta*. La teoria de la profecia autocomplerta ve a dir que, quan tenim una creença ferma respecte d'alguna cosa, aquesta acaba per complir-se. Hauríem de ser conscients que la capacitat d'aconseguir els nostres objectius depèn quasi exclusivament de les creences que tinguem sobre ells.

Al definir les situacions d'una manera determinada, ja sigui de forma positiva o negativa, interioritzem quin ha de ser el resultat final, de manera que posem els mitjans, adoptem les actituds i el comportament adient perquè la predicció es compleixi. Albert Bandura, autor de la teoria social cognitiva, defineix el terme *autoeficàcia* com els canvis en la nostra conducta dirigits a una meta que augurem positiva.

És per això que considero que l'ascens de la natura en l'escala jurídica, és a dir, passar d'objecte de dret a subjecte de dret, comportaria, sens dubte, un canvi en la conducta col·lectiva cap a ella i l'aparició de polítiques que li siguin favorables. "Es respecta més qui gaudeix de drets, mentre que es menysprea aquell a qui li manquen. L'efecte psicològic del reconeixement dels drets de la natura podrà arribar a ser més important que els efectes netament jurídics d'aquest reconeixement, tal com ha succeït cada vegada que s'ha ampliat l'àmbit dels drets humans", en paraules d'un dels referents de l'animalisme, Godofredo Stutzin. ●

pàgina oberta

Capitalisme pandemiogènic

La COVID-19 té responsables, i de pandèmies en vindran moltes més si no es prenen mesures, més enllà de les sanitàries, que s'oposin a determinats interessos econòmics. L'actual presa de consciència del problema dona una oportunitat única per explicar-ne les arrels sistèmiques i entrar en acció

Salvador Pueyo, Clea Ventura Cañada i Maria Marín i Vilar | @ConCienciasBcn

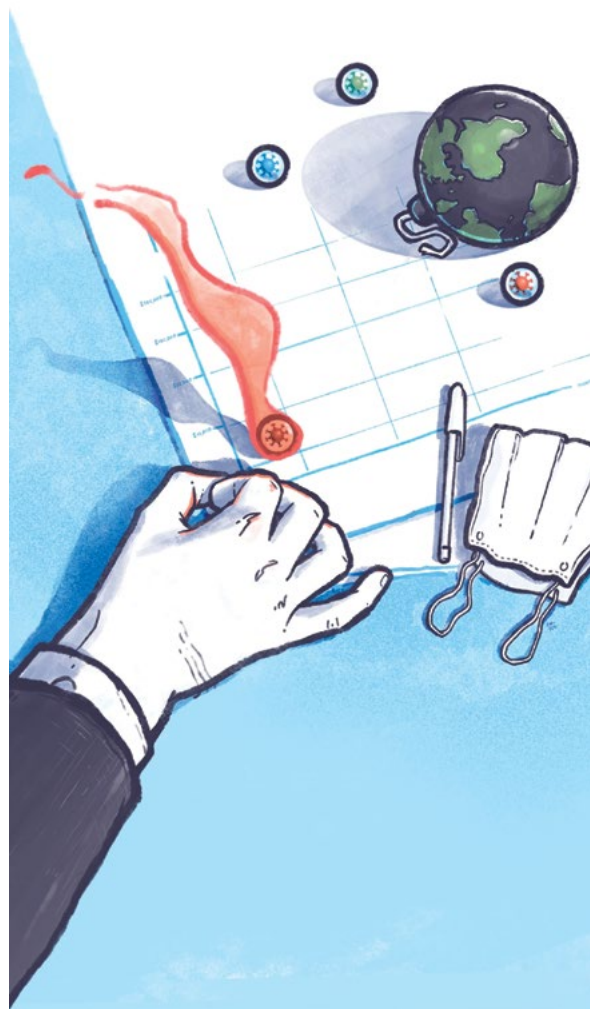
Col·lectiu d'inspiració zapatista entre la ciència i els moviments socials

Un virus recorre el món. No és una metàfora política com l'espectre que recorria Europa, però està imbuït de política. Ens l'ha dut un sistema econòmic pandemiogènic (que genera pandèmies) i convida a la mobilització global.

Les epidèmies greus han sovintejat en la història, però és per les disfuncions del sistema actual que segueix i seguirà havent-n'hi per molt que progressi la medicina. Una societat de grans metròpolis, megagranges industrials, hipermobilitat global i destrucció ecològica és un polvorí epidemiològic que no aguantaria sense els progressos sanitaris. L'escut sanitari permet a les forces econòmiques configurar una societat així, però de resultes es queda curt i ha de desenvolupar-se contínuament per mantenir el que ja havia assolit (sense haver assolit mai gaire a molts països, a més), alhora que el neoliberalisme i les seves retallades li posen pals a les rodes.

La supervivència i els guanys de les empreses en el mercat capitalista no depenen només de l'eficiència, sinó també de la mesura en què traslladen costos de les seves activitats a les persones treballadores, consumidores i a la resta de la societat i del planeta. Un exemple clar són les aerolínies, que abans de la pandèmia eren un negoci lucratiu i probablement ho tornaran a ser. No és tan sols que les seves emissions quedin fora dels balanços financers, és que per mantenir la hipermobilitat d'una minoria (menys d'un 4% de la població mundial, principalment de classe alta, agafa vols internacionals) i els guanys de l'accionariat, traslladen a tothom un cost no comptabilitzat en forma de risc epidemiològic; un risc ben conegut de fa dècades però invisibilitzat, que de tant en tant es materialitza en desastres com l'actual.

Cada any sorgeixen nous agents infecciosos arreu del món. No solen ser tan eficaços com el virus de la COVID-19, però algun sí que té èxit, com en va tenir també el de la sida (i en menys mesura els de l'Ebola, SARS, MERS, etc.). Amb els coneixements actuals, sanitat i recerca públiques ben finançades i menys mobilitat de llarga distància, quasi sempre es

/ EDU POLO BOSCH
@EduPoloBosch

podrien aturar les epidèmies locals abans que no esdevinguessin pandèmies. La mobilitat aèria hi pesa tant que és l'únic factor en models matemàtics de propagació d'epidèmies. Ningú no ens va preguntar si voldríem pagar-ne una factura de mort, malaltia, confinament, mascaretes, atur i esforços titànics de treball de cures no remunerat, mal pagat o impagable, a més del rescat públic del sector aeri, ni ens pregunten si la voldrem pagar de nou.

Ara poques veus negarien que cal més sanitat i recerca públiques o comunitàries, però no només seria difícil en molts països pagar-les amb cotitzacions a la seguretat social o impostos sobre la renda, sinó que seria injust, perquè no tothom és igual de responsable del risc de pandèmies. El discurs dominant ni tan sols concep quelcom tan trivial com que siguin les empreses que creen el risc les que en paguin els costos. Assumint que

el sector aeri tornarà a tenir guanys, proposem un impost sobre l'aviació per cobrir aquestes despeses. Idealment internacional, però qualsevol país en pot ser capdavanter. Si és prou fort, l'impost també farà decreixer el tràfic aeri fins a un nivell epidemiològicament manejable, de cara a la propera pandèmia en potència. Pot graduar-se per dis-

tància, freqüència de vol del passatge i classe dels seus seients (seria una mesura útil i coherent, a diferència de discriminar certes nacionalitats ignorant que de nous patògens en sorgeixen arreu).

No només les aerolínies prenen part en la pandemiogènesi. Els avions globalitzen els patògens que altres activitats econòmiques han fet entrar en escena, normalment provinents d'algun animal no humà. Hi ha una gran varietat de virus i bacteris en poblacions animals d'indrets concrets, sovint remots, d'on no es mourien si no fos per la destrucció ecològica (per la demanda global de recursos), el canvi climàtic o el comerç d'animals salvatges. Sovint les infeccions es propaguen pel bestiar ramader abans de saltar a les persones, i a vegades s'hi originen. Les granges industrials són instal·lacions d'especial risc pandemiogènic que se sostenen amb un ús intensiu

“

L'impost a les aerolínies podria finançar, a més de sanitat i recerca, programes per abordar el tràfic d'animals salvatges

de medicaments. Tot i la medicalització, en qualsevol moment en podria sortir, per exemple, una grip letal, i, justament per la medicalització, hi sorgeixen bacteris resistents als antibiòtics. Aquests bacteris ja maten 25.000 persones a l'any tan sols a la Unió Europea i comprometen la possibilitat de fer cirurgia en condicions asèptiques en el futur.

Per tant, a més de l'impost sobre l'aviació, cal reemplaçar la producció ramadera industrial per una de més segura, cosa que en països d'ingressos alts implica reduir els aliments animals. L'impost a les aerolínies podria finançar, a més de sanitat i recerca, programes per abordar el tràfic d'animals salvatges. A aquestes mesures immediates, cal sumar-hi esforços redoblats per frenar la destrucció ecològica i el canvi climàtic, així com la desigualtat i la desvalorització dels treballs de cures, i, en general, assenyalar tot allò que fa del capitalisme un sistema pandemiogènic i combatre'l. ●

**ConCiencias Barcelona, col·lectiu entre la ciència i els moviments socials que va sorgir el 2017 inspirat per una crida zapatista a les ConCiencias por la Humanidad, desenvoluparà campanyes amb aquests objectius.*

I si no fos porno...

Imatge de la
productora
Four Chambers

...sinó la pel·lícula sexual de la nostra vida? Passeu i seieu. Comença una sessió de porno artístic, ètic i feminista. Entrevistem directores que cerquen qualitat, estètica, diversitat i transformació social

Marta Molas | @martathegoodone

Una de cada tres persones connectades a la xarxa mira porno. Potser tu has estat mirant porno, o la teva parella, criatura, el veí, ta mare. El fàcil accés al porno gratuït fa que, per força, avui sigui una font d'educació sexual. Per força i perquè l'educació sexual, com moltes altres educacions, al nostre territori ni és present ni se l'espera. Així que davant del desig pel descobriment del cos, de l'altre i d'una de les fonts de plaer més primàries de la humanitat... porno.

No us parlarem del porno gratuït dels *tubes*. Mostrarem porno que cerca qualitat, estètica, diversitat i la transformació de la nostra soci-

etat. Entrevistem quatre directores de primera -i diem *directores*, amb *e* de *dones*, i la coincidència no és casualitat- d'arreu: la sueca Erika Lust, establerta a Barcelona i abanderada del porno feminista; Irina Vega, de Xàbia, que des de fa quinze anys lidera el portal de porno de creadores alternatives AltPorn4U; Paulita Pappel, resident a Berlín i creadora de la plataforma amateur Lustery, i finalment la internacionalment reconeguda Vex Ashley, establerta al Regne Unit, fundadora de Four Chambers, una de les productores de films eròtics més estètiques i ariscades del panorama.

I comencem amb la frase clau de Lust: "Necessitem una anàlisi signi-

ficativa de la manera com les dones, les BIPOC (negres, indígenes i persones de color) i les persones LGBTQ+ estan representades, no només en la pornografia, sinó en altres mitjans, com la literatura, el cinema o la televisió. El porno no és una entitat monolítica, sinó que reflecteix la nostra societat i mostra descaradament el neguit i la representació errònia del plaer i del consentiment". Avui us convidem a veure un altre porno.

I si el porno fos ètic...

Coneixem roba ètica, banca ètica, comerç just. I el porno ètic està en boca de taules de cafè, llibres *progres* i multitud de cerques a internet. Què s'entén per *porno ètic*? Hi ha cap »

» segell, etiqueta o certificat que demostrí que el porno és ètic?

A AltPorn4U “ens autoetiquetem com a porno ètic com una manera de reafirmar que existeix un altre tipus de porno al convencional, que fem les coses bé”. Al manifest del web expliquen de manera molt concisa però sense entrar en profunditat que el seu porno és ètic, feminista; que el contingut és tècnicament i emocionalment de qualitat; que hi ha diversitat de cossos, gèneres, edats, o que el plaer de totes les actrius compta. Lust juga a una lliga similar: “Porno ètic significa que els *performers* són pagats justament, tractats amb dignitat i respecte, que no s’espera que participin en actes contra la seva voluntat i que la seva sexualitat és reconeguda com a diversa, una experiència individual”.

En canvi, Four Chambers es posiciona en contra de la classificació: “Etiquetar quelcom com a *ètic* o *feminista* és simplificar importants debats pel fet de publicitar i pot significar que la gent miri l’etiqueta i ja no miri més enllà o no es faci preguntes sobre la companyia. Calen converses matisades més que paraules buides”, afirma contundent Vex Ashley. Al seu web podeu trobar un article sobre la transparència del projecte on es detallen totes les persones involucrades, els sous i minuts de les actrius i altres proveïdores i un relat minuciós dels drets i deures de les treballadores sexuals a les seves pel·lícules.

I si el porno fos feminista...

Erika Lust és, entre les entrevistades, la més etiquetada com a feminista. Quan li demanem com ha evolucionat el seu porno (ha passat de fer pelis de “pizzero visibletzat com a home guaperes folla amb noia rossa estupenda quan entrega la pizza i no es queda a dormir” a documentals en què demana a les *performers* de tot tipus d’edat, gènere, color de pell... com els agrada el sexe, què volen fer i què no, per passar a l’acció després), ens contesta que definitivament és una qüestió de dades:

“El meu equip és un 90% femení i això ajuda a crear un altre ambient al set”. Les pel·lícules d’XConfessions i LustCinema són projectes col·laboratius on els desitjos i el consentiment de les *performers* són escoltats

i respectats. Qualsevol escena de sexe ha de ser parlada amb anterioritat i consentida amb la *performer*. “La meva major responsabilitat és assegurar la salut mental, emocional i física de tots els actors”, tanca Lust.

Sembla que parlar-ne és clau. Paulita Pappel ens fa referència a la

seua comunitat *sex-positive* a Berlín: “És la ciutat per excel·lència de l’exploració sexual des dels anys trenta fins avui. Moltes persones venen a Berlín escapant d’idiosincràcies religioses, conservadores i amb visions i actituds negatives respecte al sexe. La comunitat *sex-positive* és una

comunitat informada sobre temes de sexualitat, tolerant, que promou la cultura del consens i del respecte, i que genera espais i esdeveniments relacionats amb el tema”, i d’aquí és d’on la creadora afirma que va néi-

xer el portal de porno amateur feminista Lustery. Aquesta plataforma ofereix un espai a diferents parelles per mostrar el seu amor i luxúria a la resta del món. Les parelles poden oferir els seus vídeos porno, seguint una sèrie d’indicacions tècniques i de guió, a canvi d’un import que oscil·la els 400 i els 1.200 euros. El web cerca oferir porno amb emoció i intimitat vertadera a través d’amants reals.

Però hi volem aprofundir. Demanem a Irina Vega per una escena que hem vist al seu portal, on una parella heterosexual manté un coit sobre la taula d’una cuina.

D’entrada, el prejudici ens diu que és porno *mainstream*. “A AltPorn4U busquem diversitat: diferents tipus de persones, estètiques, gèneres... Aquest vídeo en concret és de Carel i Ria, una parella de la República

Dominicana, de les poques persones que produeixen porno dominicà, un país on el porno segueix sent un gran tabú. Graven amb molt bona qualitat i sempre dins del corrent de porno alternatiu. ‘Don’t need social approval’ (‘No necessito aprovació social’), resa un dels tatuatges que recorren el cos de Ria.

Carel tampoc es queda curt; el seu cos està cobert de tinta. Això tampoc és gaire habitual en el porno convencional, que no vol veure tatuatges a les seves produccions”, ens detalla Vega.

I si el porno fos artístic...

Vex va començar el projecte Four Chambers el 2011: “Treballava com a *webcammer* i model porno alternatiu mentre estudiava a la universitat. Tot va començar com una passió: volia veure si podia posar el focus en tre-

Mata Homerton
i Jose Furtado
/ ALTPORN4Y

Al web Four Chambers es publica un relat minuciós dels drets i deures de les treballadores sexuals a les seves pel·lícules

“La meva major responsabilitat és assegurar la salut mental, emocional i física de tots els actors”, assevera Erika Lust

ballar conceptes de forma estètica en films amb sexe explícit, tal com estava fent en els meus projectes artístics. Volia fer del porno un mitjà creatiu, basat en un ethos propi. La resposta va ser increïble i en sis anys tot va créixer com mai m'havia imaginat".

Ashley opina que tot aquest "altre porno" ha estat possible perquè "les xarxes socials han donat accés a la gent a una percepció més completa de les treballadores del porno, com a persones més enllà de les seves actuacions. Cada vegada més, la gent vol saber d'on ve el porno, qui el fa i el benestar de les persones involucrades. Paral·lelament hi ha la qüestió de la representació: la indústria del porno s'ha descentralitzat i ara més que mai està en mans de creadores petites i independents que fan contingut propi. No hi ha un agent o una productora decidint què és marketinguà. Veiem una gran representació de la naturalesa complexa i expansiva del sexe, encara que tenim un llarg camí per recórrer, donat que la prevalença dels *tubes* prioritza un tipus de contingut molt limitat i estereotipat".

Vega es mou en la mateixa idea, tot i que difereix de Vex en el model de

remuneració: "El porno independent és el que no està condicionat per productores o inversionistes que, al final, interfereixen en el contingut. És com un porno d'autor, purament creatiu. Molts dels performers que apareixen al web [AltPorn4U] ho fan col·laborant, compartint contingut, no per un intercanvi monetari inicial com en el porno *mainstream*, on es fixa un preu únic i després ja no s'obtenen beneficis ni *royalties*. Realitzar contingut compartit és un intercanvi: un treball creatiu en què s'involucren 100% amb els creadors i que, a la llarga, aporta més beneficis a tots els nivells, tant emocionalment, perquè estan orgullosos del contingut que han creat, com econòmicament, perquè és un actiu del qual obtindran beneficis per sempre".

I si el porno és ètic, feminista i artístic, potser no és porno, sinó cinema? Erika Lust somnia en el dia en què "el porno s'estreni en l'entorn del cinema, veient les meves pel·lícules i les d'altres directors alternatius projectades als principals cinemes i rebent crítiques dels crítics de cinema". Fem unes crispetes abans de veure la pel·lícula sexual de la nostra vida? ●

On trobar porno amb codi ètic

- AltPorn4U
- AORTA films
- Bright Desire
- Carré Rose Films
- Four Chambers
- Jet Setting Jasmine
- JoybBear
- King Noire
- Lina Bembe
- Lustery
- Lust Films
- Max Disgrace
- Pink and White Productions
- Pink Label TV
- XConfessions
- ZeroSpaces

Kenneth Play a la pel·lícula 'Sex & Love in the Time of Quarantine', de la productora Erika Lust

Perestroika 'reload'

El moviment de protesta a Bielorússia té el seu origen en raons socioeconòmiques i com a resposta a l'autoritarisme, malgrat la instrumentalització geopolítica per part de Polònia, Lituània o Rússia

Abel Riu | @abel_riu

L'any 1994, a les primeres eleccions presidencials lliures des de la independència de la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS), un poc conegut Aleksandr Lukaixenko es va imposar a la resta de candidats, inclòs el fins llavors principal mandatari, Stanislav Shushkevich. Així, tot i la limitació de drets i llibertats i la repressió política contra els llavors minoritaris moviments d'oposició, el *contracte social* no escrit entre el govern i una part important del país funcionava gràcies a la relativa prosperitat, especialment en comparació amb molts dels estats de l'entorn. D'aquesta manera, Lukaixenko va encadenar cinc mandats consecutius i, tot i les sospites de frau, va gaudir d'un ampli suport a les àrees rurals i entre les plantilles de les corporacions públiques. Des d'un punt de vista geopolític, Lukaixenko va involucrar activament el país en tots els organismes i iniciatives internacionals impulsats per Moscou en els plans econòmic i militar. Fins i tot a finals de 1999 va impulsar l'Estat de la Unió, una entitat supranacional per a la integració en diversos àmbits econòmics i institucionals entre Rússia i Bielorússia.

La fi del 'contracte social' bielorrús

Són diversos els factors estructurals i conjunturals que han portat al declivi d'aquest model fins a arribar a la crisi actual. El primer i més important és de caràcter econòmic i geopolític. Un dels secrets del miracle econòmic bielorrús és el subsidi indirecte procedent de Rússia del qual s'ha beneficiat. Així, des dels anys noranta, Moscou ha venut petroli a Minsk a preu domèstic rus, el qual es refina en territori bielorrús per a la seva venda a Occident a preus internacionals. Un negoci rodó per a l'economia bielorrussa, ja que suposava uns ingressos addicionals de fins al 10% del PIB, que servien per dopar un sector productiu públic poc competitiu en diversos sectors i atorgar a l'Estat recursos per a despesa pública en inversió i subsidis. L'acord, doncs, era de petroli a canvi d'amistat, i amb aquest sistema el Kremlin s'assegurava mantenir Bielorússia sota la seva òrbita.

Aquesta fórmula començà a mostrar símptomes d'esgotament el 2010, amb la introducció per part de Rússia d'impostos a l'exportació de petroli, cosa que va provocar que els tants necessaris marges de benefici que rebia Bielorússia s'anessin reduint. Coincidint amb una crisi econòmica de la qual Bielorússia no s'ha acabat de recuperar, les

bases del sistema començaren a erosionar-se progressivament, amb una caiguda dels salaris reals que ha reduït el poder adquisitiu i el nivell de vida de capes molt importants de la societat, i que ha provocat un creixement en el nombre de migrants que marxen del país per motius econòmics, especialment cap a Rússia i països de la Unió Europea. En aquest context, el 2014 Lukaixenko va intentar renovar el *contracte social* aprofitant el fantasma del conflicte a Ucraïna. Així, va presentar-se com a garantia de seguretat i estabilitat, un factor que li va permetre guanyar temps i les eleccions de 2015; però a partir de 2016 el seu suport va tornar a caure per sota del 30%, segons l'Institut Independent d'Estudis Socioeconòmics i Polítics de Bielorússia.

En aquest sentit, el 2019 el Kremlin va proposar retornar als nivells de suport financer anteriors, però sota la condició que Bielorússia i Rússia quedessin progressivament integrades en un sol estat, avançant en el procés d'unificació, un fet que implicaria per a Bielorússia perdre la seva sobirania. Lukaixenko s'hi va negar, i des de llavors Rússia ha augmentat la seva pressió reduint al mínim les exportacions de petroli cap al seu veí occidental i empitjorant encara més les relacions entre ambdós mandataris, provocades pel fet que Putin mai ha vist amb bons ulls que Lukaixenko no faci el joc a Rússia en diverses qüestions importants de política internacional.

En segon lloc, després de 26 anys, la societat bielorrussa ha canviat, també en la seva manera de relacionar-se i de comunicar-se, especialment els sectors més joves. La comunicació pública del govern segueix estancada en el model soviètic, amb el qual li costa connectar i arribar a sectors cada cop més grans de la societat, especialment a les ciutats. En paral·lel, durant els darrers anys, el govern ha perdut el monopoli informatiu i dels mitjans de comunicació. Un 80% de la població té accés a internet, a través del qual és fàcil informar-se. La irrupció de YouTube i de Telegram com a canals d'informació també han jugat un paper important. Sense anar més lluny, el principal canal a través del qual s'organitzen les mobilitzacions, Nexta, ha passat de 200.000 seguidors a més de 2 milions des de les eleccions del 9 d'agost, dos terços de les quals són bielorrusses.

Per últim, la gestió de la COVID-19 ha estat un factor desencadenant. Des del primer moment, les autoritats van fer una gestió negacionista de la pandèmia, amb una mobilització de recursos mínima. El president Lukaixenko va fer mofa de

la qüestió, fins al punt de titllar-la de "psicosi" i afirmar que beure vodka i anar a la sauna eren el millor remei contra el virus. També s'han amagat les xifres reals de contagis i morts. Molta gent afectada directament o indirecta s'ha sentit desprotegida i s'han organitzat respostes socials de base.

Una mobilització democratista que, amb el pas dels dies, ha anat evolucionant cap a una fase nacionalista, amb un *despertar nacional* com el que Bielorússia no va tenir a finals dels vuitanta a diferència d'altres exrepúbliques soviètiques, amb una reivindicació creixent basada en símbols com ara la bandera blanca i vermella, l'escut de Pahonia o la llengua bielorrussa, convertits també en símbols del que molts anomenen la "nova Bielorússia", i d'impugnació de Lukaixenko i del sistema actual.

Però Bielorússia no és Ucraïna: no hi ha una divisió politicoètnica interna, ni un sector de l'oligarquia interna que doni suport i impulsi les protestes, ni tampoc elements d'extrema dreta organitzant-se i emprant símbols que van ser utilitzats per organitzacions causants de matances contra població jueva i polonesa durant la Segona Guerra Mundial.

A diferència del Maidan -on l'origen de les protestes va ser la negativa del llavors expresident Víktor Ianukóvitx a signar un acord d'associació amb la Unió Europea-, la motivació tampoc és geopolítica, sinó que és interna: molts sectors bielorrussos estan insatisfets amb el rumb del país

Nexta, el canal de Telegram des d'on s'organitzen les mobilitzacions, ja suma 2 milions de seguidors, la majoria bielorrusses

El govern ha perdut el monopoli informatiu i dels mitjans de comunicació; un 80% de la població té accés a internet

Mobilització
a Minsk
el 17 d'agost
/ ARTEM PODREZ
@ArtemPodrez

i volen canvis, com expressa la cançó del mític cantant Víctor Tsoi *Peremen* ('Canvis'), que s'ha tornat a popularitzar aquestes setmanes a les manifestacions, després de ser un dels principals hits de la Perestroika. Aquesta indignació popular s'ha estès inclús en una part dels històricament pro-Lukaixenko, com són les plantilles dels grans conglomerats empresarials públics.

Les ingerències internacionals

Tot i no existir una motivació geopolítica, és cert que el que passa al país té implicacions geopolítiques. La intervenció de la UE davant d'aquests fets i de la repressió que han generat les protestes respon a un patró similar a l'aplicat a Veneçuela, justificada per una suposada preocupació pels drets humans: no reconeixement del president i del govern sorgit de les eleccions, sancions contra alts càrrecs i suport econòmic *humanitari*. En aquest cas, són sobretot països com Polònia i els països bàltics els que estan pressionant perquè la UE mantingui una posició dura contra Lukaixenko. Les ambicions poloneses i lituanes passen per forçar un canvi de règim que apropi Bielorússia a Occident i permeti incorporar-la al "triangle de Lublin", un espai de cooperació que recreï el territori del que va ser la Confederació de les Dues Nacions (s. XVI - s. XVIII) com a bloc geopolític subregional a través del qual Varsòvia i Vínies projectin la seva influència cap a Ucraïna i Bielorússia per facilitar l'entrada de les seves empreses als respectius mercats interns.

En aquest context, i com a resposta a les creixents pressions de la UE, Rússia hauria garantit assistència militar al govern bielorús en cas que la sol·liciti si la situació interna arriba a descontrolar-se. Tot i així, és poc probable arribar a veure un desplegament militar rus al país, o inclús d'unitats encobertes, com va passar a Crimea, perquè

La intervenció de la UE respon a un patró similar a l'aplicat a Veneçuela, sota una suposada preocupació pels drets humans

Putin envia el missatge que Bielorússia està dins l'esfera d'influència de Moscou i que no hi haurà cap solució sense Rússia

això generaria una resposta de rebuig entre gran part de la societat bielorussa i posaria el moviment opositor en safata per als interessos occidentals. En aquest sentit, amb aquesta suposada predisposició a intervenir, Putin busca reforçar el missatge que Bielorússia està dins l'esfera d'influència de Moscou i que cap solució al conflicte actual podrà negociar-se ni implementar-se sense Rússia, que és qui haurà de tenir l'última paraula.

El paper de la UE fa que les protestes puguin ser i ja estiguin sent instrumentalitzades a partir d'uns interessos externs que tenen poc o res a veure amb el legítim sentiment popular que les ha originat. De la mateixa manera, la instrumentalització pot donar-se també des de dins, i és que hi

ha punts del programa electoral opositor que són poc públics però que tenen poc a veure amb la millora dels estàndards democràtics del país. Alguns d'aquests són el trencament de lligams amb Rússia -incloent-hi el trencament amb l'Església ortodoxa russa del Patriarcat de Moscou- i la plena integració del país a l'esfera occidental -incloent-hi una sol·licitud d'adhesió a la UE i l'OTAN-, privatitzacions massives de l'economia, i descomunització i dessovietització integral de Bielorússia. Aquestes receptes recorden, aquest cop sí, a les que s'estan aplicant a Ucraïna.

Tot plegat deixa un escenari que cada cop s'assembla més a un joc de suma zero, amb una polarització creixent a escala interna i externa. De moment, Lukaixenko ha aconseguit tancar files i mantenir el suport de les forces armades i dels cossos policials, un factor fonamental almenys a curt i mitjà termini. Així, mentre conservi aquest suport, i per molt que la UE incrementi la pressió i les mobilitzacions es mantinguin, és difícil preveure un escenari de caiguda de Lukaixenko durant les properes setmanes o mesos. De la mateixa manera, és poc probable que pugui mantenir aquest equilibri precari durant molt de temps, amb un estira-i-arrotonsa permanent entre carrer i Estat.

El que sembla evident és que el temps de Lukaixenko com a màxima autoritat es va esgotant, i amb ell segurament el model que va mantenir Bielorússia com una excepció i com un país congelat en el temps durant tres dècades, on existien moltes limitacions quant a drets democràtics, però on els drets socials i econòmics estaven garantits. Un país que ha estat un dels més sobirans de tot l'espai exsoviètic i on fins ara havia estat possible recrear com hauria pogut ser l'URSS anys després de la seva caiguda si no hagués desaparegut. ●

Una Nicaragua, dos països irreconciliables

El govern intenta imposar sistemàticament la seva veritat oficial, fins i tot en contra del periodisme, les proves demostrables o les mateixes lleis de la natura

Xavier Ruiz Ribes
Managua

El dia 31 de juliol, un desconegut va entrar a la Catedral de Managua, es va dirigir fins a la principal capella adjacent al temple, i després de caminar pels seus voltants durant vint minuts, va llançar un objecte explosiu -una bomba Molotov o similar- contra la imatge del Crist crucificat i va provocar un potent incendi. La decoració de la imatge i el protector de plexiglàs que l'envoltaven van quedar totalment destruïts, i el Crist i la seva creu, de més de 300 anys d'antiguitat, carbonitzats però dempeus. Alguns testimonis, com la feligresa Alba Ramírez, van descriure detalls de l'acció perpetrada per un "jove prim i encaputxat amb una camisa", i el cardenal de Managua va parlar aquella mateixa tarda d'un atemptat planificat. En un país devotament cristià com és Nicaragua, la notícia va causar una forta impressió. Fins aquí, doncs, els fets.

No van passar ni dues hores quan la vicepresidenta Rosario Murillo ja donava la seva versió de l'atemptat a través dels mitjans oficials: contradient les paraules del cardenal, va dir que les nombroses espelmes que els devots encenien cada dia al voltant de la imatge havien calat foc accidentalment als cortinatges i flors artificials que també l'envoltaven, i la propagació de l'incendi havia sigut impossible d'aturar. Una explicació coherent i plausible... si no fos per un petit detall: com va recordar el cardenal, fa molts anys que està prohibit encendre espelmes en aquella capella per no deteriorar una icona molt sensible, i tampoc hi ha cap cortina ni domàs en tot el recinte.

Segon intent: el 4 d'agost, la policia emet un comunicat en el qual ofereix les conclusions de la seva investigació. Havien localitzat una ampolla de plàstic amb un atomitzador que suposadament contenia alcohol per netejar-se les mans durant la pandèmia. Aquest petit recipient havia provocat la tragèdia a partir d'un procés de "solvatació", paraula clau que tothom va aprendre per primera vegada. Segons sembla, els vapors de l'alcohol van ascendir fins al sostre de la capella, "enduts pels corrents d'aire que ingressen per les portes

d'accés", i després van baixar "per un orifici a la part superior de la cúpula de la Sang de Crist, on van acumular-se". Quan aquests vapors es van mesclar amb l'aire calent es va produir l'incendi.

Però què hi diu, la ciència? Segons Hooman Torabi, enginyer químic de la Universitat de Cornell (Estats Units) citat pel diari *La Prensa*, farien falta molts barrils d'alcohol perquè en un espai com la capella s'hi pogués calar foc a causa d'una petita espurna. Concretament, una proporció d'entre un 2% i un 12% d'alcohol evaporat en l'aire per a una cúpula que té més de 100 metres cúbics.

Robatoris i sacrilegis sense investigar

A Nicaragua, però, la realitat mai et pot espatllar una bona història. Ja fa anys que la veritat oficial es disputa l'hegemonia del relat contra el periodisme, les proves demostrables o fins i tot les mateixes lleis físiques de la natura. Això s'ha vist exacerbat des del mes d'abril de 2018, quan una massiva

protesta convocada contra el govern va ocupar els carrers durant mesos i va caldre establir un argumentari oficial que s'oposés al discurs crític de la gent. Estàvem davant d'una revolta popular o d'un cop d'estat? Aquesta disjuntiva marca de manera gràfica la polarització extrema que viu Nicaragua i la necessitat de construir punts de vista radicalment oposats per fer valer una visió excloent d'allò que passa al país.

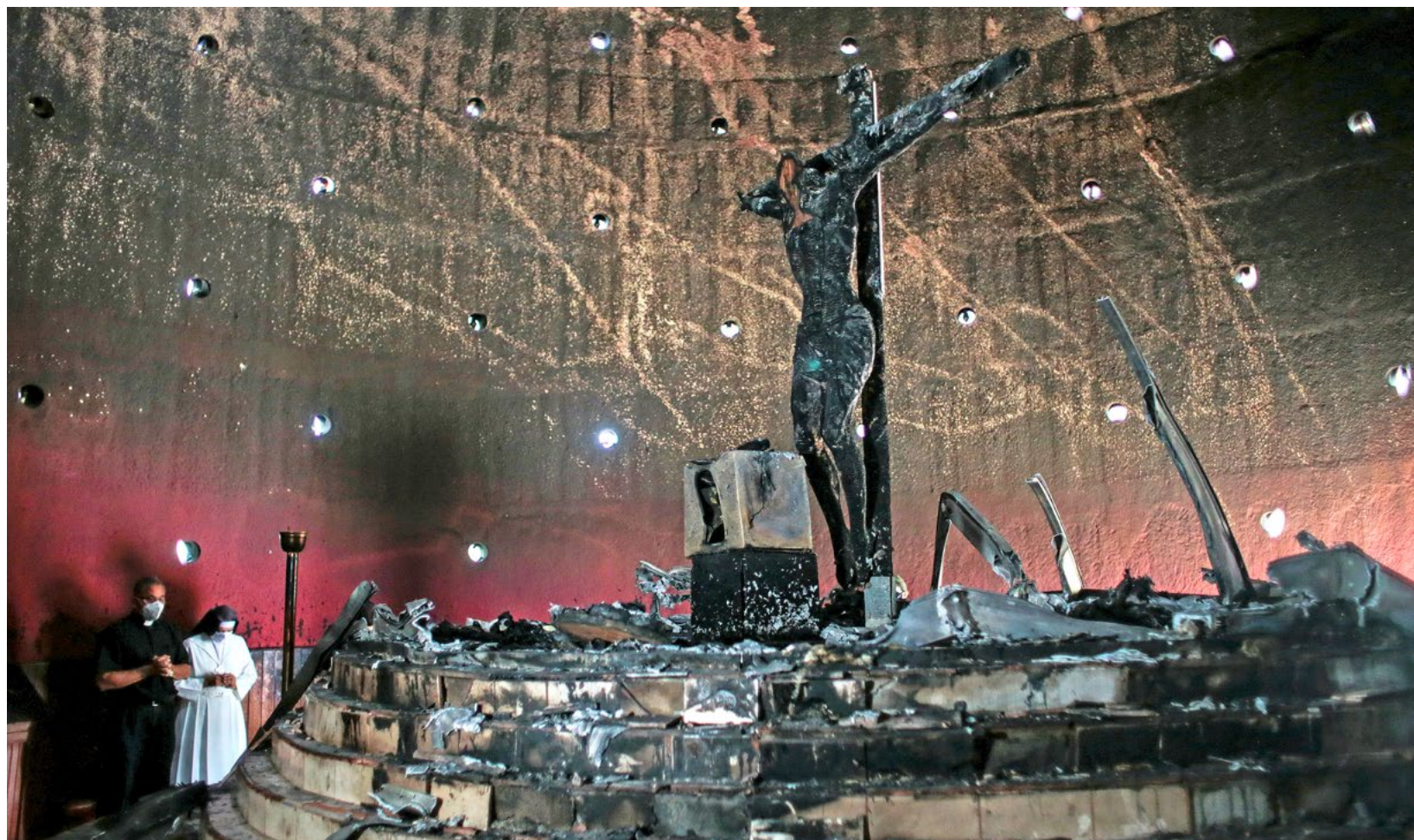
Des del maig de 2018, l'església catòlica va prendre el protagonisme assumint la mediació entre el govern i un conglomerat de sectors crítics en un diàleg nacional retransmès en directe i que va acabar en un fracàs estrepitos. El sandinisme va fer córrer, després, la versió d'una suposada complicitat entre església i oposició, i des d'aleshores s'han incrementat els robatoris i sacrilegis contra esglésies a tot Nicaragua, que no s'investiguen mai o que són minimitzats per les forces de seguretat. Ningú n'assumeix tampoc l'autoria, però no semblen casuals tantes marededéus esmicolades en pocs mesos.

Com en el cas de l'incendi a la catedral, hi ha explicacions de fets recents que no desentonarien al costat d'una col·lecció de les millors obres de l'humor absurd. El 7 de setembre de 2014, una fortíssima explosió va sacsejar Managua prop de l'aeroport i l'ona expansiva es va poder sentir a quasi tots els barris de la capital. Ràpidament es va identificar l'origen del sinistre en un punt dins els terrenys de la força aèria de l'exèrcit, en una àrea boscosa. El resultat visible va ser un cràter de dotze metres de diàmetre i cinc de profunditat. La correlació d'elements semblava clara: possible arsenal d'armes en desús i enterrades en zona restringida que havien explotat accidentalment. Però a aquest bany de realisme calia trobar-li el seu correlat alternatiu... en forma de meteorit. Tot i que la NASA va avisar que, si fos cert, hi hauria d'haver hagut molts testimonis albirant una bola de foc al cel en forma de cua d'estel, la interpretació sideral va quedar oficialitzada.

La maquinària governamental per produir misatges alternatius és potent. A les xarxes, el diari

S'han incrementat els robatoris i sacrilegis contra esglésies a tot Nicaragua, que no s'investiguen mai o que són minimitzats

El diari 'El 19 Digital' marca la pauta de les notícies i dels comunicats que cada migdia transmet la vicepresidenta

Destrosses a la Catedral de Managua després de l'incendi del 31 de juliol

El 19 Digital marca la pauta de les notícies i dels comunicats que cada migdia transmet la vicepresidenta a través de la Nueva Radio Ya. Totes les cadenes de televisió que emeten en obert (excepte el Canal 12) són propietat dels fills de Daniel Ortega o de l'empresari mexicà Ángel González, que ha actuat en complicitat amb la família presidencial per controlar el mercat televisiu.

La lluita pel poder esdevé, així, un joc de versions sobre la realitat que a Twitter té el seu màxim exponent virtual entre dos bàndols irreconciliables. El temps, però, juga en contra del govern i la seva credibilitat. El 2020 ja hauria d'haver-hi grans vaixells de càrrega travessant el llac Cocibolca després de passar per un gran canal interoceànic construït amb finançament xinès, però el somni ha quedat en un no-res. Tampoc se sap gran cosa del satèl·lit de telecomunicacions Nicasat-1 que havia d'estar en òrbita des del 2015. I, vistos els precedents, no està gaire clar que Nicaragua produeixi al seu territori la nova vacuna russa contra la COVID-19 a través de l'empresa Mechnikov.

Controvèrsia per les dades del coronavirus

Precisament, la guerra de xifres sobre l'impacte de la pandèmia és la penúltima mostra d'un país partit per la meitat. A mitjans d'agost, el Ministeri de Salut informava que els contagis arribaven a 4.311 i que les morts per coronavirus eren 133. Paral·lelament, un observatori ciutadà creat per

metges i professionals de la salut independents mostrava un panorama desolador: 9.822 contagis i 2.652 persones mortes. Això situaria Nicaragua entre els cinc primers països del món en víctimes per nombre d'habitants, lluny de les imatges d'immunitat que proclamen els estats de beisbol plens, les festes populars i les escoles obertes.

L'històric guerriller Edén Pastora, el *Comandante Cero*, és un dels molts alts càrrecs i personalitats sandinistes que han mort els darrers mesos, i la llista de membres del Parlament, alcaldes o policies nacionals és llarga. Gran part dels qui havien minimitzat el virus n'han acabat sent víctimes. Però el diagnòstic sempre dependrà de qui doni la notícia: per a uns serà pneumònia atípica i, per a d'altres, COVID-19. Ni tan sols a l'hora fatal hi ha consens, i la majoria de cadàvers acaben sent enterrats a hores intempestives i sense cap acte d'homenatge pòstum.

La gran pregunta és com acabarà aquest xoc de forces, que va corcant dia a dia la dèbil estabilitat d'un país en crisi permanent. L'opció menys dolorosa (o l'aterratge suau, com se la coneix aquí) són les eleccions previstes per al novembre de 2021, però ara com ara no hi ha cap senyal que s'hagin d'aplicar els canvis necessaris al sistema electoral per garantir-ne la transparència. Com diu l'analista polític Óscar René Vargas, "a les classes dominants els terroritza una sortida política que els autoconvocats i els pobres puguin controlar i que amenaci

Un observatori ciutadà creat per metges i professionals de la salut independents ha desmentit les xifres oficials de la COVID-19

La gran pregunta és com acabarà aquest xoc de forces, que va corcant dia a dia la dèbil estabilitat d'un país en crisi permanent

els seus interessos econòmics i polítics". I és que si aquesta via fracassa, un nou esclat social podria estar a tocar i les conseqüències serien imprevisibles. El panorama, doncs, no és gens positiu. I als creients catòlics ja no els queda ni l'esperança de posar ofrenes per a una Nicaragua millor al Crist crucificat de la catedral, avui només una fusta ennegrida i socarrimada. ●

SI BIDEN REBUTJA LA SEVA BASE PROGRESSISTA, **TRUMP CANTARÀ VICTÒRIA**

La Convenció Nacional Demòcrata ha deixat en evidència la fractura entre la direcció del partit, de postura centrista, i l'ala progressista emergent

L'anàlisi d'Amy Goodman i Denis Moynihan | @democracynow
Presentadora i cofundador de Democracy Now!

La Convenció Nacional Demòcrata va oficialitzar Joe Biden com a candidat presidencial del Partit Demòcrata per a les eleccions de novembre. Durant la votació, efectuada de manera virtual a causa de la pandèmia, representants de 57 estats i territoris estatunidencs van anunciar els respectius delegats per a Bernie Sanders i Joe Biden. Les delegacions indígenes de Dakota del Nord, Dakota del Sud i Nou Mèxic van saludar l'audiència en les seves llengües natives, i les delegacions afroestatunidenques van parlar des de la plaça Black Lives Matter a Washington DC i des del pont Edmund Pettus a Selma (Alabama).

Aquesta espectacular celebració de la diversitat del Partit Demòcrata, tanmateix, també va deixar en evidència la fractura entre la direcció del partit, de postura centrista, i l'ala progressista emergent. El total de delegats de Bernie Sanders, 1.151, en comparació amb els 3.558 de Biden, mostren una divisió ideològica significativa.

Dues veus de l'ala progressista van tenir l'oportunitat d'expressar-se durant alguns minuts de transmissió [de la convenció]: la congressista Alexandria Ocasio-Cortéz i l'activista a favor del sistema universal de sanitat (Medicare) Ady Barkan.

Ocasio-Cortéz, més coneguda com a AOC, va transformar la política dins el partit amb la seva sorprenent victòria a les primàries del 2018 contra el poderós demòcrata Joe Crowley, que portava deu mandats en funcions. La victòria d'AOC va demostrar la força de l'organització de base -unida a posicions polítiques progressistes- a l'hora d'estimular un electorat jove i divers. Durant el seu discurs a la convenció, Ocasio-Cortéz va mostrar el seu agraïment "al moviment popular de masses que treballa per establir els drets socials, econòmics i humans del segle XXI, inclosa l'atenció mèdica garantida, l'educació superior, sala-

Els delegats de Bernie Sanders, 1.151, en comparació amb els 3.558 de Biden, mostren una divisió ideològica significativa

ris dignes i drets laborals per a totes les persones als Estats Units. Un moviment que s'esforça per reconèixer i reparar les ferides de la injustícia racial, la colonització, la misogínia i l'homofòbia i proposar, construir i reimaginar sistemes d'immigració i política exterior que s'allunyin de la violència i xenofòbia del nostre passat".

Com la d'AOC, la declaració d'Ady Barkan també va ser gravada, però per una altra raó: s'està morint d'esclerosi lateral amiotròfica. Barkan, advocat i activista israelianoestatunidenc format a Yale, va ser diagnosticat amb aquesta malaltia el 2016 als 32 anys i va sofrir una creixent degeneració nerviosa, atrofia muscular i paràlisi. "Enmig d'una pandèmia, gairebé cent milions d'estatunidencs no compten amb cobertura mèdica suficient. I fins i tot una bona assegurança de salut no cobreix necessitats essencials com tractaments a llarg termini. Els nostres éssers estimats estan morint en residències d'ancians insegures, el personal d'infermeria està aclaparat i desprotegit i els nostres treballadors essencials són tractats com a prescindibles. Vivim al país més ric que existeix, i tot i així no aconseguim garantir aquest dret humà bàsic".

Ady Barkan va advocar per un Medicare per a tothom sense mencionar-lo, potser perquè Joe Biden va prometre que, si arriba a ser president, vetaria qualsevol projecte de llei de Medicare universal. Poc després que es transmetés el seu discurs, Barkan va tuitejar: "Hem de triar Joe Biden per fer el següent pas cap al

programa Medicare universal. I després del 4 de novembre? Posarem un projecte de llei al seu escriptori".

Menystindrà el Partit Demòcrata les demandes de la seva ala progressista més jove i cada vegada més diversa? Ho intentarà.

Recentment, el Comitè Nacional Demòcrata va retirar silenciosament del programa el seu compromís d'eliminar els subsidis i les exempcions fiscals per a la indústria dels combustibles fòssils i va declarar que havia aparegut en l'esborrany d'enguany "per error", malgrat aparèixer en el programa de 2016 i comptar amb el suport de Biden i la seva companya de fórmula, la candidata a la vicepresidència Kamala Harris.

També fa poques setmanes, la campanya de Biden va denunciar la respectada activista musulmana d'origen palestinoestatunidenc Linda Sarsour després de la seva aparició durant l'Assemblea de Delegats Musulmans i Aliats, un acte paral·lel a la Convenció Nacional Demòcrata. Sarsour ha lluitat públicament contra el racisme, la xenofòbia, la islamofòbia i l'antisemitisme. També dona suport al moviment de Boicot, Desinversió i Sancions (BDS). Un portaveu de Biden va afirmar que el candidat "òbviament condemna els punts de vista [de Sarsour] i s'oposa al moviment BDS".

Ady Barkan va utilitzar Twitter per solidaritzar-se amb Sarsour: "Dic això com a jueu i ciutadà israelià... la campanya de Biden va emetre una declaració vil i deshonest contra la meua estimada germana Linda Sarsour, una ferma defensora de la justícia i la llibertat, així com una líder en la lluita contra el racisme i l'antisemitisme. La campanya de Biden ha de retractar-se i disculpar-se".

Si Biden ignora, desmoralitza o s'aparta activament de la seva base progressista, podria aplanar el camí per a una altra victòria de Donald Trump, en allò que l'intel·lectual Noam Chomsky ha anomenat "l'elecció més crucial en la història de la humanitat". ●

/ CESCO GELABERT
@cescagelabert

Dones que són refugi

Repassem la tasca de les guardes, sovint ubicades al vessant obac d'una muntanya: sota l'esguard dels cims punxeguts, a la vora dels llacs pirinencs, a la vora d'un bell camí...

Ivet Eroles | @IvetEroles

M

anela Arroyo és una de les primeres dones que va tenir presència en un refugi. L'any 1984, Arroyo va posar els peus al refugi de la Vallferrera, al Pallars Sobirà, i s'hi va quedar fins al 2003. Hi va entrar a través del seu company, que va morir el 1990 en un accident a l'Himàlaia. A partir d'aquell moment, Arroyo es va quedar a càrrec del refugi, mentre es dedicava a la criança de la seva filla. En aquell temps era impossible guanyar-se la vida gestionant l'equipament, ja que era molt petit i no rebia gaire clientela. "La primera etapa del refugi va ser molt dura, però a la vegada et feia estimar més la muntanya", recorda, quan compaginava la tasca de guarda amb altres feines. Durant els primers anys, ella va poder fer molta muntanya, "després va començar a venir més gent i es va convertir en un restaurant". Té una visió crítica sobre com ha evolucionat la relació de la

gent amb els refugis i la muntanya, ja que alguns d'aquests entorns s'han massificat i la clientela s'ha tornat molt exigent. És un punt de vista que comparteix amb altres dones que van viure aquell moment, com Núria Burgada, que als anys noranta va gestar un projecte familiar vinculat al refugi del Cap del Rec, a la Cerdanya. Ella distingeix entre muntanyisme i turisme.

Núria Garcia Quera també va ser testimoni d'aquesta transformació. Aquesta escriptora forma part de la família que va fundar la centenària llibreria Quera, especialitzada en muntanyisme, i amb setze anys ja participava com a voluntària en la secció de refugis del Centre Excursionista de Catalunya. Durant els caps de setmana, amb una colla de joves, pujava a mantenir els refugis i els obria si no hi havia el guarda. L'any 1986 va començar a gestionar el d'Amitges, al Parc Nacional d'Aigües- »

» tortes i Estany de Sant Maurici. Ella en va rebre la concessió, un gest excepcional, ja que habitualment s'atorgava als homes. Tot i això, es tractava d'un projecte de parella, compartit amb el pare dels seus fills. Ells dos, juntament amb la seva amiga Montse Barrière, van viure una etapa ben diferent del que ara es coneix d'Amitges. En aquell moment hi havia molt poca gent al parc nacional, així que treballaven poc, però escalaven i exploraven molt. Cap als anys noranta hi va haver un canvi d'hàbits en les vacances de la gent i es va haver d'introduir una regulació més estricta de l'espai, ja que fins aleshores s'acampava lliurement i hi arribaven els cotxes. Garcia Quera se'n va anar a Amitges atreta per un ideal romàntic de la muntanya que a poc a poc va anar mutant: "En aquell moment era una aventura. Quan nosaltres vam arribar, ningú volia estar-se als refugis". I l'aventura va durar 22 anys, fins al 2008.

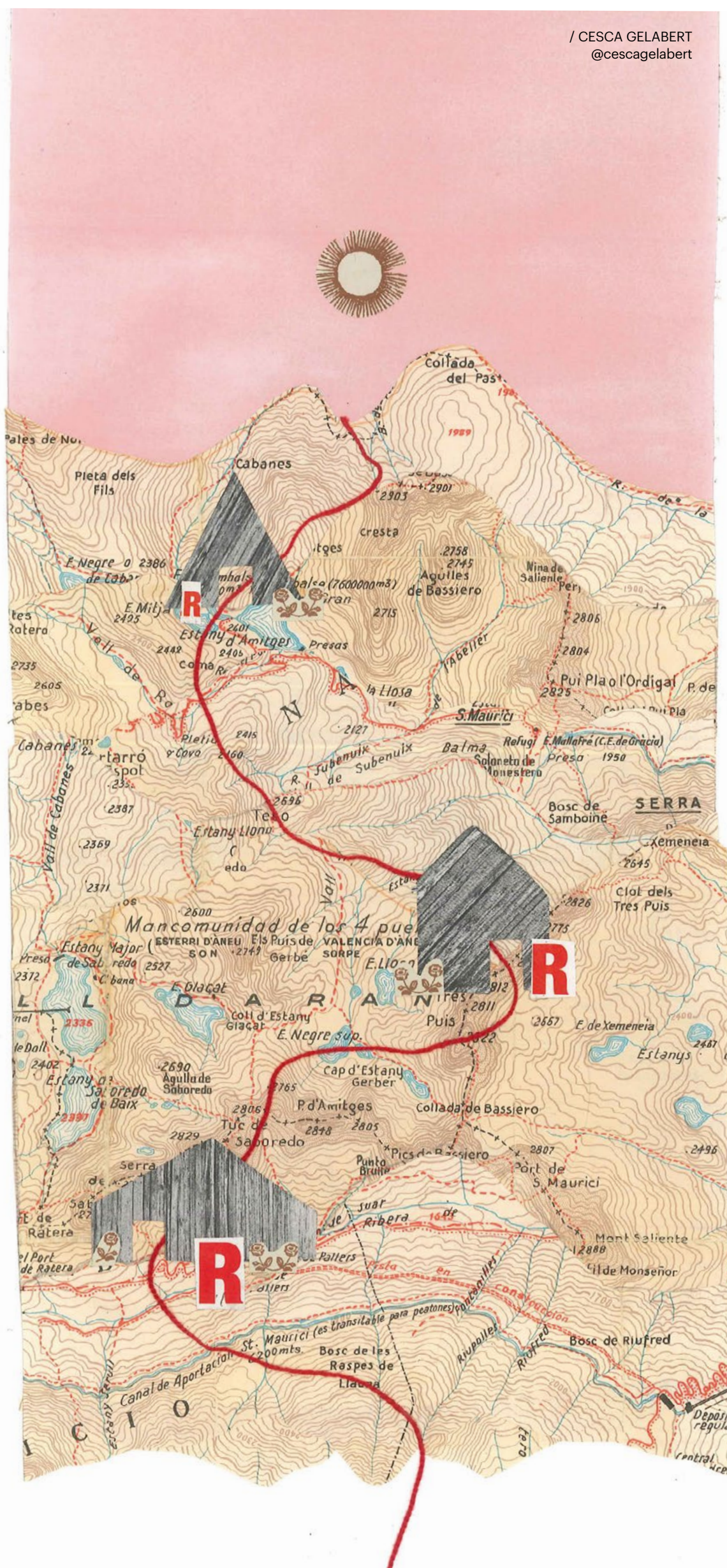
Després de treballar a Amitges durant cinc anys, Montse Barrière va aconseguir la titularitat del refugi Ernest Mallafré, també al parc nacional. En un primer moment va decidir entomar el projecte en solitari, i recorda els obstacles que va haver de superar, marcats per un component de gènere. Eren hiverns de fortes nevades i ella ho havia de transportar tot amb esquís de muntanya. A més, l'edifici es trobava en males condicions. "Com a dona, això era un repte per a mi; havia d'aconseguir poder fer el mateix que els homes, tenia la necessitat de demostrar-m'ho", explica Barrière, que, quan estava sola al refugi, la

"Com a dona, això era un repte per a mi; havia d'aconseguir poder fer el mateix que els homes, tenia la necessitat de demostrar-m'ho", diu Montse Barrière

clientela li preguntava si no tenia por d'estar allà dalt. "És clar que en tenia", diu ella, "però feia veure que no". Va rebre molts comentaris pel fet de ser guarda. Els homes li deien coses quan la veien enfilat cap al refugi, els clients parlaven d'ella quan estava sola a la cuina: "Em sentia una mica vulnerable pel fet de ser dona i treballar en solitari, sentia que es dubtava de la meua capacitat i això em connectava amb les meves inseguretats, però al mateix temps em donava força per seguir". Quan s'hi va incorporar el seu company d'aleshores i la gestió del refugi es va convertir en un projecte de parella, els comentaris van continuar. Tal com exposen la majoria de dones entrevistades, quan es comparteix projecte amb un home, la gent pensa que ell és el guarda i la dona, una assalariada. "Tot el que va tenir de genial i increïble, també va tenir l'altra cara", exposa Barrière, que va plegar l'any 2011. Per ella va ser una professió meravellosa, però també va viure el seu propi infern, ja que sovint és un ofici que crema. Amb cert distanciament, ha pogut reconciliar-se amb aquesta etapa i reivindica la força de les dones, que ha quedat a l'ombra.

La recerca de les essències

Alba Redondo és guarda d'un refugi al Pallars Sobirà des de fa vint anys. En el seu cas, ella se sent còmoda a l'obaga i prefereix

que la cara visible sigui el seu soci. És una qüestió que ella sent i ha elegit, per això la viu amb llibertat. Ells dos van agafar la gestió del refugi del Pla de la Font, propietat del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, l'any 2000. En aquell moment tenien una relació de parella, ara són socis de projecte i aquest no ha perdut el caliu familiar: "Quan ens van dir que sortiria la convocatòria del refugi, vam venir a mirar; aleshores no hi havia ni camins d'accés, només s'hi arribava amb cotxe. Me'n recordo de fer la corba i dir: 'He trobat casa meva'". Per a Redondo, "viure a la muntanya implica molta duresa", per

“Des del feminisme, entenem que cuidar el medi ambient és un tot, i això ha de venir acompanyat de polítiques de conscienciació i conservació”, explica Lúdia Molano

això es relaciona amb els homes. “Veig que les persones que busquem duresa volem coses vertaderes. La muntanya és autèntica i la seva duresa et fa connectar amb l'essència: la bellesa que veus és pura”, prossegueix la guarda, “aquí no tens comoditats, el teu ego es manté a ratlla”. Redondo s'ha pres aquest any amb tranquil·litat, ha alentit el ritme per agafar força, ja que té clar que vol continuar: “Aquí les persones s'obren, és l'energia de l'espai, tu les escoltes... Arriben amb una cara i se'n van amb una altra”.

“El refugi és casa teva i tu aculls la gent; obres les portes d'un petit món que és el teu”, descriu Lúdia Molano, que actualment porta el refugi dels Rasos de Peguera, al Berguedà. Va començar fa sis anys al refugi d'Ensija, sumant-se a la tasca que desenvolupava el seu company. A principis del 2020, els dos es van traslladar als Rasos de Peguera per iniciar un nou projecte. Per a Molano, les guardes “no som una excepció, hem existit sempre, però realment estem invisibilitzades”. Amb els pocs mesos que porta als Rasos de Peguera, ja ha sentit un grapat d'històries que parlen de totes les dones que han donat vida a l'espai, amb la intenció de recuperar la memòria històrica del lloc. Però el seu projecte va més enllà: “Moltes vegades s'entén el refugi com un negoci privat, quan en realitat es fa una tasca pública molt important, tant d'assessorament com de conscienciació, de respecte del medi i de l'entorn, d'avís als equips

d'emergència...”. Molano reflexiona sobre el model de territori: “Des de la perspectiva feminista, entenem que cuidar el medi ambient és un tot, i això ha de venir acompanyat de polítiques de conscienciació i conservació”. Els guardes dels Rasos de Peguera han obert el refugi al Berguedà i s'han vinculat al seu teixit associatiu, ofereixen activitats socials i culturals i han fet aliances amb les productores locals, ja que entenen que és una manera de reactivar l'economia i cuidar l'entorn.

No hi ha dades estadístiques sobre la proporció de dones als refugis, ja que són propietat de diferents entitats, però ressonen força noms de dona: Anna Mañach del Rebost, Lara Lurbe del Gerdar, Belén Ortíz del Ventosa i Calvell, Clara Servalós de la Pleta del Prat, Ester Godina d'Ensija... El format de parella heterosexual és el que més es repeteix, però no sempre és així. Des de l'any 2012, Genni Archetti porta el refugi dels Estanys de la Pera, a la Cerdanya, i treballa amb un equip femení. Tot i que compta amb l'ajuda de la seva parella quan ho necessita, ella té clar que és la guarda. Per la seva banda, Tatiana Jankejová està al capdavant del refugi del Fornet, al Pallars Sobirà. És un projecte que va iniciar en parella, però actualment el segueix en solitari. Jankejová considera que pel fet de ser dona i estrangera ha hagut d'esforçar-se més per demostrar el que era capaç de fer. D'altra banda, des de fa dos anys, Marta Junyent és la guarda del refugi de la Feixa, a la Cerdanya. Ella lidera un projecte sostenible i autosuficient amb el suport de diverses col·laboradores. I aquests són només alguns exemples.

La presència de les dones als refugis es nota. És el caliu, és el tracte, és la cura. Connectades per una xarxa de camins que transcorren per boscos, prats i cims, elles vetllen per aixopugar, protegir i cuidar totes aquelles persones que s'endinsen a la muntanya. ●

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuïdora llibertària
www.nodo50.org/kamiloasetas
kamiloasetas@nodo50.org

★ CERVESA DEL ★

MONTSENY

ARTESANA

La **Directa** utilitza els serveis de

foli verd

gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

ger ENTITAT CULTURAL I ESPORTIVA

C/ del PI 25. Ribes (Garraf). Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

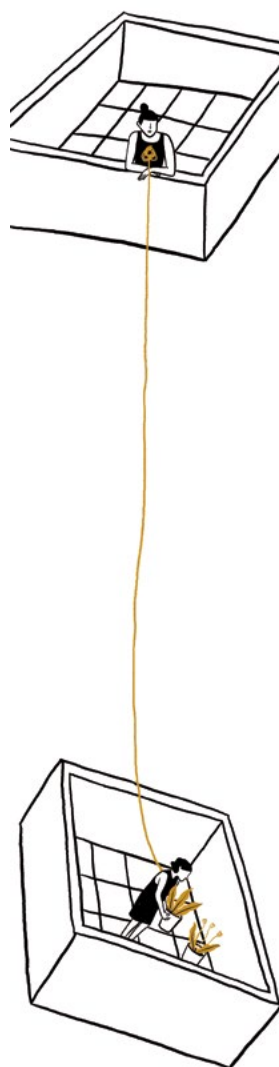
Veïna d'aigua

El relat d'Olga Codina

Ales nou, cada matí. Ni un minut abans ni un minut després. Davant de casa i en nom de la sagrada rutina. Cada dia, sense pressa, has sortit a regar el teu terrat cantoner, llarg i estret, per refrescar l'ambient. Que ja no ho fa ningú, em dius des de l'altra banda, això de netejar els patis i els balcons, que la pudor de clavegueram no s'aguanta i la calor ens asfixia, crides des del teu terrat. Et dono la raó, escurant el cafè des de l'altra banda, però em sembla una mania teva, heretada o generacional.

No puc evitar observar-te mentre podes els geranis, amb la mateixa paciència que ho feia l'home que vivia amb tu fa uns anys. Imagino que estàveu casats, aquelles coses que tothom sobreentén i no cal preguntar. Et va deixar l'herència de preservar aquesta renglera de plantes apilades entre els barrots que delimita l'abisme contra l'asfalt. Quan les gronxes amb les teves mans eixutes i et cauen les ulleres pel tobogan del nas, arrugues la cara sencera, intentant controlar l'esllavissada. Les flors brillen i em dius, mentre t'observo, dia sí, dia també, que et donen feina. I els dies que calles, em dius moltes més coses. Que et donen feina i que et llesves per elles i les afaites, les dutxes i les cuides, renyant-les de tossudes com són, però sense estrènyer, que saps que es posen moixes. I quan et veig que descaragoles la mànega que va instal·lar l'home que vivia amb tu i que suposo que t'estimava, i que suposo tu estimaves, ho fas a poc a poc i delicadament. Vas llançant l'aigua contra el terra i les plantes, amb un raig suau, un regalim escanyat. Mentre esgoto el cafè, veig com saltes amb la mirada d'una flor a una altra, i la grogor de la gazània t'enlluerna i el vermell de la clavellina t'espetega a la cara i t'hi perds. Si m'hi esforço, puc veure't a la nineta de l'ull el record reflectit, minúscul i comprimit de la teva figura d'altres temps, esvelta i jove, al compàs d'una sardana afilada, al mig d'una plaça de pedra, entre una música silenciada per la memòria.

Després de tres matins sense veure't he notat aquella serp que es caragola al ventre, la dels mals presagis. M'he tranquil·lit dient-me que potser tens algun mal petit i quotidià, que

/ ALBA DOMINGO
@albadoba

potser estàs a casa d'algun familiar, però no sé si tens família. No he vist mai ningú més que aquell home que suposo que estimaves i que ell t'estimava. Al cap i a la fi, només som veïnes de blocs diferents i només espero que surtis, com cada matí, a la teva terrassa plena a vessar de calor seca, ara sense tu al mig, retallant vegetació.

Quan fa una setmana que no et veig, la serp ha començat a mossegar. He sortit de casa per anar a comprar i he vist el cartell. Algú, no puc saber qui, ni quan, l'ha posat al teu balcó espatarant. És un cartell que indica amb lletres majúscules que el pis està en venda. No puc mirar-lo, se'm fa bola. No puc sortir al balcó, ni a escurar el cafè, ni a prendre aire. Ha començat a fer una calor insuportable d'ençà que no surts als matins a regar, i la pudor de claveguera va i ve com un glop de vòmit.

Després d'una setmana sense que hagi donat senyals de vida, la serp ja ha començat a fer ous al ventre. Ara, als matins, em prenc el cafè tancada, tapant-me els ulls amb totes les parets. Només quan la casa se m'ha empetitit i no he pogut ni pujar parets ni enfilar sostre, només quan les ganes de sortir m'han afilat els nervis, he decidit aguantar, asseguda al meu balcó, l'aire irrespirable. Mirés on mirés, hi havia les teves flors brillants retrobant-se amb la vida, sense tu. I llavors, només quan les he mirat de cara i sense manies, amb la certesa que només la teva mort podria explicar la casa en venda, he desitjat molt fort, estrenyent els ulls i arrugant el front com una nena bufant una espelma, que no hagi mort sola, com tantes. He desitjat que algú t'hagi vetllat, en algun lloc. Aleshores, just en aquest moment, he sentit un cop, fort i sec. La mànega, clavada a la paret com una serp adormida, ha rebotat. Has brollat com un ramat de bèsties deixades en llibertat, ha caigut una cascada immensa d'aigua cornisa avall, un riu baixant entre els testos de les plantes que s'ha desbordat cabalós al final, picant amb força contra el terra. Algun veí ha trucat als bombers. Per parar la fuga d'aigua, han dit, i quan els he vist arribar amb l'escala a punt, els he anat explicant, mentre em miraven confusos, que és que els patis s'han de regar, que la calor ens asfixia. ●

MENÚ DEL DIA

al KOP DE MÀ

cuina casolana
opció vegetariana
preus populars

C/Riego 4
SANTS

la pastora

Alberg cooperatiu

Educació Ambiental
Ecoturisme
Desenvolupament Rural

Informació i reserves:
www.lapastora.coop
+34 637 29 65 85
info@lapastora.coop

En comú, fem camí

Fes-te'n sòcia per 50€ a l'any

LA REPAR-TIDORA

Llibreria associativa · Espai Editorial · Pensament crític

C/Torreta de Miramar 1 baix 3, Benimaclet (València) - larepartidora.org

ressenyες

Recuperació d'una obra pionera

Ferran Riera | @La_Directa

Ara costa de creure que el primer llibre que tracta la relació de les dones amb la música no fos editat a l'Estat espanyol fins al 1998. Així va ser, i la veritat és que des de llavors no hem progressat gaire en aquesta especialitat. La qüestió és que, passades dues dècades, el volum ha tornat a ser publicat, amb una nova introducció, una declaració d'intencions de l'editora posada al dia i algunes actualitzacions.

Música y mujeres té un subtítol prou eloqüent: "Género y poder", ja que aquest volum col·lectiu està destinat a intentar aclarir i denunciar la situació de submissió que la dona ha viscut des de sempre en aquest art, potser més flagrant que en altres disciplines artístiques. La musicòloga Marisa Manchado va centrar l'estudi en l'àrea que millor coneix, la de la música clàssica i contemporània. Potser hauria pogut aprofundir en el paper de la dona com a principal transmissora de la tradició oral, sobretot pel que fa a les cançons de bressol, que és una qüestió importantíssima

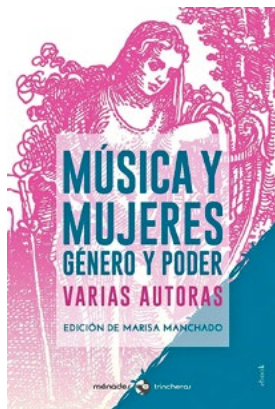
ma que només apareix al volum de passada, de forma esbiaixada; un fet atribuïble, sens dubte, a una evident manca d'estudis sobre aquest tema, i més des d'una perspectiva feminista.

Sí, perquè no hem d'oblidar que aquest llibre està escrit des d'un punt de vista decididament feminista, una cosa impensable fins a les acaballes del segle XX en el camp de la història de la música i de la musicologia. I per això s'hi reivindica la funció de les compositores i intèrprets a l'Estat espanyol i a Llatinoamèrica, sobretot a partir del segle XIX, ja que pràcticament no queden documents anteriors que testimonien la presència de la dona en les diferents tasques relacionades amb la creació musical.

Entre un seguit de col·laboracions més aviat irregular degut al caràcter pioner de l'estudi, cal esmentar les que entren per primer cop en el dilema de l'existència o no d'un caràcter masculí o femení de la música en funció del sexe de qui la concep o l'executa, desmentint així una suposada neutralitat de tipus

LLIBRE
Música y mujeres. Género y poder
Marisa Manchado
Ménades Editorial
334 pàgines

asexual. En acabar l'assaig, Manchado deixa intuir que s'ha avançat en aquest terreny. ●

La Barcelona escrita, posada al dia

Ivan Alcázar Serrat | @La_Directa

A *La ciutat interrompuda* (2001), el crític literari de *La Vanguardia* Julià Guillamon explica "la transformació de Barcelona a través dels textos literaris", amb un "joc postmodern" que volia relativitzar "el discurs dels creadors de la ciutat -els tècnics i els polítics- i la retòrica dels grans esdeveniments".

Guillamon exercia també de cronista i desenterrador de mil tresors ocults (qui coi és Lluís Fernández?). Aquell artefacte polifacètic retratava dues dècades en la vida d'una ciutat: la contracultura, el socialisme con-

solador de *Poblenou*, la "reconstrucció" i fins a l'apoteosi olímpica, quan molts creadors van anar passant per l'adreçador (o per l'anell).

La reedició ampliada del llibre suma els *novel·loides* best-sellers a l'altura de les aberracions del "model Barcelona" - però també alguns textos bombàstics (la "bastardista" Cristina Morales). L'autor conclou amb una imatge, la de l'escriptor desencisat que no participa de la construcció de la ciutat, però hi posa la "masa crítica", que encara no tinc clar si és realista, optimista o trista. ●

LLIBRE
La ciutat interrompuda
Julià Guillamon
Editorial Anagrama
512 pàgines

"Si no ens expliquem, ens traïm"

Aisha Seck | @une.seule.lune

"Itu, d'on ets?" és una pregunta que ressona com un eco entre les persones no blanques que neixen o viuen en països poc racialitzats. L'estrangerització constant ens situa en uns limbs imposats: no saber-se d'aquí ni d'allà, formar sempre part de l'alteritat.

A *Hija del camino*, Lucía Asué Mbomio ens proposa explorar aquest espai, recórrer el sentit de la identitat de la mà de la Sandra Nnom, la protagonista. Viatgem amb ella, una jove nascuda a Madrid, filla de mare espanyola i de pare guineà, que intenta trobar el seu lloc a diferents indrets del

món. Transitem camins d'experiències viscudes, de records, i respirem plegades des dels miradors on veiem amb perspectiva les nostres pàtries alternatives que esdevenen casa nostra, que ens arielen des de l'afecte a la nostra identitat polièdrica, fent-nos filles del camí.

Un llibre per trencar el cànon literari de les nostres biblioteques i per dibuixar referents entre la comunitat afrodescendent. Un relat per trobar-nos i reconèixer-nos. Una realitat que cal escriure, llegir i compartir perquè, com diu l'autora, "si no ens expliquem, ens traïm". ●

LLIBRE
Hija del camino
Lucía Asué Mbomio Rubio
Penguin Random House Grupo Editorial, 2019
360 pàgines

/ JULIETTE ROBERT
@Juliette_Robert

Leitha Mkhabela,
vigilant contra la caça
furtiva a Sud-àfrica

Fa sis anys que patrulla la Reserva Natural de Balule (Sud-àfrica) amb altres dones. En aquesta superfície de 52.000 hectàrees, integrada dins del majestuós parc de Kruger, Mkhabela i les seves companyes de Black Mambas Anti-Poaching Unit (Mambes Negres) miren d'impedir que els caçadors furtius entrin per matar rinoceronts, girafes i altres mamífers. Sap que la seva tasca és arriscada i exigeix molta fortalesa física i mental, però recorda satisfeta les vegades que han foragitat aquestes bandes vinculades al tràfic d'animals. "Senzillament som dones que defensem les espècies salvatges del nostre país", afirma. Abillades amb l'uniforme de camuflatge, un esprai de pebre i manilles reglamentàries, les Mambes Negres són una mostra de l'apoderament que les dones han assolit al si de la comunitat africana. Fruit de la seva tasca, la Conferència Mundial del Turisme de Johannesburg va distingir-les l'any 2019 amb el premi Resilience Through Cultural Diversity.

“Protegir la vida salvatge ens dona dignitat”

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

Quan vas involucrar-te en les Mambes Negres?

Sempre m'han interessat les activitats relacionades amb la conservació del medi. Durant els anys de secundària ja havia participat a Timbavati, un grup que cuidava el jardí de l'escola i a través del qual vaig conèixer el comportament dels animals, les plantes i les maneres de salvaguardar la natura. Va ser aleshores, el 2013, quan vaig decidir apuntar-me als cursos per ser mamba negra.

Vas seguir algun tipus de formació?

Les primeres classes van consistir a romandre quinze dies al bosc, durant els quals vaig aprendre la vida dels animals i la manera d'intercedir perquè els caçadors furtius no actuïn. És una feina perillosa, d'aquí que utilitzem tècniques d'observació policials per detectar-los i impedir que deixin les trampes de filferro amb què atrapen els antílops.

Quins són els animals més afectats per la caça furtiva?

Ho són tots, però especialment elefants, lleons, impales i girafes. També el rinoceront, una espècie emblemàtica per a la qual apliquem estratègies de repoblació a la Reserva Natural de Balule, situada a la província de Limpopo, i altres zones de l'Àfrica transfrontera. La conservació d'aquests animals no sols està justificada per raons científiques o de respecte al medi; és un deure moral protegir qui comparteix la vida amb nosaltres.

La població és conscient dels impactes de la caça furtiva?

Cada vegada més. Hi contribueix el programa Bush Babies, que funciona a deu instituts de Limpopo d'on cada any surten escolaritzats 1.300 nens i nenes. Allà els ensenya a ser amables amb els animals i cuidar la natura que els envolta. El programa inclou sortides i estades a parcs naturals, on adquireixen els valors de la biodiversitat.

No obstant això, molts joves acaben vinculats al negoci de la caça furtiva. Com se'ls pot dissuadir de participar-hi?

Els conscienciem que hi ha altres opcions, com custodiar un allotjament, ser mecànic, treballar en l'artesania o realitzar tasques en infraestructures. Han d'entendre que en lloc de perjudicar la comunitat, protegir la vida salvatge ens dona dignitat.

Aneu vestides de militar. No és contradictori amb la defensa de la pau i la natura?

Portem uniforme i fem entrenaments paramilitars, però les armes estan completament prohibides i per ètica tampoc no en portaríem. Si anem vestides així és perquè els caçadors han d'identificar-nos a primer cop d'ull. Perquè, quan ens veuen patrullar, s'ho pensen dues vegades abans de col·locar les trampes o atacar qualsevol espècie.

“Quan ens veuen patrullar, s'ho pensen dues vegades abans de col·locar les trampes”

Una part de la indústria turística inclou la captura d'elefants o tigris. Mireu d'intercedir-hi?

És cert que hi ha una caça permesa i regulada, però a poc a poc demostrarem als operadors que caçar animals és immoral i que poden mantenir el negoci promovent un turisme que apreciï la vida salvatge i les virtuts de conservar-la.

La resta de dones aplaudeixen la vostra tasca?

Cada vegada alcen més la veu i obliguen els homes a fer tasques domèstiques que fins ara assumien elles en solitari, al marge que països com Zimbàbue, Kenya, Namíbia o Moçambic ens han demanat consell per incorporar-les en la seguretat dels espais naturals i replicar el nostre model.

Quins reptes teniu a mitjà termini?

La prioritat és forçar els governs perquè ofereixin als joves capacitats laborals, de manera que no tinguin la temptació d'entrar en els cercles equivocats, una tasca per a la qual l'educació, l'esport i l'aproximació al medi són fonamentals. ●